

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Piovėja

N E P R I K L A U S O M A L I E T U V A

(INDEPENDENT LITHUANIA)

Kanados Lietuvių Kultūrinio Gyvenimo Žurnalas

Nr. 7 Montreal, rugsėjis-September 1942 metų Tomas II

Už Išlaisvinimą Lietuvos!	For Liberation of Lithuania!
Už Ištikimybę Kanadai!	For Loyalty to Canada!
Už Santarvės Pergalę!	For the Victory of the Allies!

Leidžia Kanados
Lietuvių Taryba
Montreale

Prenumerata metams:	Yearly Subscription Rates:
Kanadoje..... \$1.00	Canada \$1.00
Užsieny \$1.50	Other Countries ... \$1.50

Redakcijos ir Administracijos

antrašas:

2588 Bercy Street
Montreal, Quebec,
Canada.

Redaktorius Marija Aukštaitė

Red. Padėjėjas Jonas Yla

T U R I N Y S

		pls
Marija Aukštaitė	Užguitos Dvasios	3
Em. Petrauskaitė	Šviesuolis ir Darbas	5
K.J. Prunskis	Tremtinys Poetas	7
Vincentas Budrikas	Genijus ir Poetas	9
R. Hozas	Reikia Vieningumo	13
Marija Aukštaitė	Ką Širdis Audė	15
J. Jokūbynas	Ten Kur Liejasi Kraujas	18
Narcizas Augrūnas	Šių Dienų Verpetuose	20
Valencija	Nulaužtas Ažuolėli	24
Genys	Toronto Dienos	25
Omnia Vincit Amor	Kapinių Romanai	26
M. Miliūtė	Ten Kur Rūpintojėlis	32
Dzūkė	Gimtoji Šalis	35
Petrutė	Montrealo Krislai	37
M. Javarauskaitė	Kas Labiau Brangintina	43
Klajūnė	Praeitis ir Dabartis	45
Paulina Baltakytė	Laisvų Minčių Audimas	46
Omnia Vincit Amor	Svajonių Laivas	48
.....	Laiškai	50
Redakcija	Redakcijos Atsakymai	52.

UŽGUITOS DVASIOS

Dvasia, ne materija, kad ją pamatyti kaip formą ar pavidalą. Dvasia, arba siela, yra bekunė mintis, kuri veda kūnus. Kokia dvasia, tokia žmonija. Dvasia – mintis, išnyra iš kūno, persiduoda kitiems kūnams: šeimai, artimiesiems, visuomenei, ir kartų kartoms.

Šių laikų pasaulis, geriausias liūdininkas, ką padarė ilgų metų užguitoji siela.

Sielą negali nuplakti rykštė: yra skaudesni dvasiniai smūgiai – pergyvenimai.

Pergyvenimų yra visokių: medžeginių ir dvasinių. Pergyvenimai priruosia žmones į didvyrius ir nicksus.

Tik dėka pergyvenimų, mes turime Mozartus, Lištus, Schubertus, Rafaelius, Michelangelus, Leonardus de Vinci, Murillus, Milletus, Čiurlionius, Maironius, Galdikus, Kudirkas, Basanavičius, Žemaites ir Pečkauskaites.

Dėka pergyvenimų, mes turime Stalinus, Hitlerius, Mussolinius, Paleckius, Liudagirius, Nėrius, ir Olšauskius.

Šale šių visų aukščiau išvardintų sielų, stovėjo likimas – pergyvenimai. Prie jų sielų mokėjo prieiti sielos.

Prie kurių priejo dora siela – liko gražiausia dailė, muzika, kultūra, menas, kūryba.

O prie antrų?...

Čia išsoko užguitų dvasių šauksmas!

Šauksmas kanuolėmis, orlaivių užimu, okeanų burbulais, krauju, lavonais, raide ir zodžiu.

Tai ilgų metų slopintos dvasios išdava, paneigtųjų balsas, alkany lupų šauksmas, nekalto kraujo kerštas.

* * *

Ak, baisu... Bet ar šiandien kas nors daroma to išvengimui? Jei daroma, tai tik žodžiais. Už kulisų - gyvenimas baisus. Vėl ruošiamą užguitų dvasių eskadronai! Į tyrų sielų sauksmus - "dingieji" numoja. Šiandien kalba ne tyra dvasia, bet kysiai, papirkimai. Žmonija - eilinė liaudis, skaitoma tik gyvulių banda, kuriai reikalingas tik rimbas, o ne artimesnis žodis, veiksmas, pagalba.

Apsukresnis liežuvis, ir pagerbtas ir apdovanotas. Šiltose gūstose sutupdoma skriaudėjų agentai, seriamė, penimi, girdomi, kad tik tiesos balsą apeinanciai nuslopinus.

Minios alksta tiesos. Šių laikų dvasią - nepasotinsi vien duona. Reikia šiltesnio žodžio, artumo, tiesos ir širdies.

* * *

Mes, Kanados lietuviai, skaudžiai pergyvename šį perijodą - visokių suirimų perijodą. Mes tikrai esame šių laikų užguitos ir apleistos dvasios, ir jei nieks mus neisgirs - aš bijau, kad ir už mus nekalbėtų amžiai.

O jei kalbės, aš trokštu, kad kalbėtų tik gerą. Aš siekiu kaip Schubertas "Ave Maria" kūrybos... Jis sukūrė ir sukompozitavo penkis simtus įvairių dainų, o aš trokštu mažai: tik bent gražų skaicijų rankų ir širdžių.

O, ištieskite man rankas, visi nuskriaustieji ir apleisti... Mes eisime drauge mieliosios sielos, mes pasuksime į kūrybos ir žmoniškumo kelią, mes kopsim į meną, tiesą, meilę ir sviesą.

Ir, iš mūsų gal kils Kudirkos, Basanavičiai? Aisčiai, Maiorniai? Gal Žemaitės skara apgobės mūsų geltonkąsės galvą išmintimi? Gal Šatrijos Raganos dvasia - atskrys į mūsų širdžių kalnus?

* * *

D Ė L T A V Ė S

Dėl tavęs nemigsiu naktelę,
Dėl tavęs protas ir širdis -
Dėl tavęs eisiu ilgą kelią,
Ligi ateis mano naktis.

Ir ten aš kryžių pasidėjus,
Po aušros kojų kruvinų -
Žinau, kad busiu pavišėjęs,
Tarp savo brolių mylimų.

Marija Aukštaitė

* * *

Nepriklausoma Lietuva

SVIESUOLIS IR DARBAS ⁵

Em. Petrauskaitė

Darbo galia - kūrybos galia. Galėjimas sąmoningai dirbti, galėjimas kurti naujas vertybes labiausiai artina žmogų prie tobulumo.

Vieni žmonės kuria arba tobulina, gerina paprastasias - materialines gėrybes, kiti aukštesnes - dvasines. Vieni dirba kurį darbą pagal įprastą šablono, naudodamiesi savo ar kitų praktisku patyrimu, kiti gi ieško naujų kelių, skelia prometejišką ugnį. KIEKVIENAS NUOŠIRDŽIAI DIRBAMAS DARBAS YRA VERTINGAS, NES JIS DIRBANČIAM TEIKIA DVASINĮ PASITENKINIMĄ. O tas didis pajautimas savo darbo, savo kūrybos galios kelia žmogaus dvasią siekti tobulybės. Didis kūrėjas savo siekimų ekstazėje, savo dvasia taip pakyla, jog jo sukauptas blizgus žvilgsnis nebemato - nepastebi kas darosi aplinkui jį, jis pasineria į begalines amžinąsias gilybes, kažką ten savo sielos akimis jau mato, jau apčiuopia ir su didžiausiu demesio sukaupimu stengiasi tai įpavidalinti - atverti pasauliui. Ir nekaltas vaiko džiaugsmu džiaugiasi, jei jam tai pavyko. JUO DIDESNIS KŪRĖJAS, JUO DIDESNIS DARBININKAS.

Sveiki ir sąmoningi žmonės dirba ir nori dirbti, nes darbas žmogaus prigimčiai yra įgimtas. Tai rodo tas didysis kūdikio iš pat mažų dienų palinkimas žaisti. Vos vaikas gali pajudinti kojas ir rankas, jis jau nori atlikti koki nors veiksmą, vėliau jis jau sąmoningai ieško darbo - ieško žaislo. Vaikas auga, jo žaidimai darosi prasmingesni ir tikslingesni kol, pagaliau, issivysto į tikslingą darbą.

Jei kartais žmogus bodžiasi darbu ir jo didžiausia svajonė yra, kad nereiktų dirbti, tai yra tik dėl to, kad jis buvo ilgai naudojamas kaip įrankis kitų gėrybėms kurti, o pats iš to darbo mažai arba, kaip baudžiavos laikais, jokio sau malonumo neturėjo. KIEKVIENAS ŽMOGUS TURĖDAMAS TEISĘ IR PAREIGĄ DIRBTI, TAIP PAT TURI TEISĘ IR PASIDŽIAUGTI SAVO DARBO VAIŠIAIS. Jei pastaroji teisė jam atima, jei darbas virsta vien prievarta, tada jis ne tik nejaučia reikalingumo pasitenkinimo, bet gali pasidaryti ir atsakus, pagiežos kupinas. Jei darbininkas visą dieną, kaip mašina, yra naudojamas sunkiam darbui, o namo parėjęs neranda nieko, kas jam teiktų malonų poilsį, tik juodą vargą ir skurdą, suprantama, tokį darbą jis laikys tik "sunkia nasta, didžiu vargu." Dažnai dėl to, kad darbininkas labai neteisingai išnaudojamas, įvyksta sunkių visuomenės gyvenimo sukrėtimų.

Montreal, Rugėjis-September, 1942.

Iš sunkių baudžiavos laikų mūsų krašte pažiūra į darbą dar tebėra iškreipta. Dažnai užmirštama, jog kiekvienas darbas yra vienodai garbingas ir kad JOKS DARBAS NEGALI ŽMOGŲ PAŽEMINTI.

Jei inteligentas intelektualiniai stovi aukščiau už fizinio darbo darbininką, tai tas dar neduoda jam teisės pastarąjį laikyti žemesniu padaru ar išnaudoti, nes ir prastas darbininkas savo asmens kultūra gali kartais aukščiau stovėti už nedorą inteligentą. Inteligentas, kurs sąžiningai neatlieka savo uždavinių, nepateisina savo vardo.

Kiekvienas pilietis turi natūralę teisę ir pareigą dirbti savo krašto, savo tautos gerovei, o šviesuolis - inteligentas, be to, turi dar ir moralių pareigų. Šviesuolis, kol jis tokiu tapo, naudojosi kitų darbu ir kitų sukurtais gėrybėmis, kitų sukurtais mokslo laimėjimais ir kultūra jis turtino savo dvasios lobyną. Dėl to jis paliko skolingas ir savo tėvams bei artimiesiems, ir savo tautai, ir pirmtakams mokslininkams. ŠVIESUOLIS NETURI TEISĖS ĮGYTUS TURTUS - ŽINIAS PASILIKTI TIKTAI ŠAU, JIS TURI JAS SKLEISTI, TURI KULTURINTI SAVO APLINKUMĄ, SAVO KRAŠTĄ; o taip pat ir pats turi ką nors inesti, ką nors duoti kultūriniam pasauliui. Inteligento darbas yra labiausiai kūrybinis darbas. ŠVIESUOLIS TURI ŠVYTĖTI IR ŠVIESTI - TOKIA YRA JO MISIJA. Jis turi dirbti - kurti, sistematizuoti, planuoti, prastinti darbus ir skleisti sveikas į darbą pažiūras.

* * *

D A R B I N I N K U I

Ne auksas man brangus,
Ne žemčiugai, perlai...
Darbininkas darbštus, -
Jo pūsletį delnai...

Darbininkas kur stos:
Jo krūtine karšta,
Jis audrų neatbos, -
Neprislegs jo našta!

Nevilios jo akies
Kas skanu, kas gražu,
Nebijos jis nakties,
Nebeverks su mazu.

Jis papratęs kentėt,
Ir drąsus, kaip ugnis!..
Skausme moka tylėt,
Prieš audras ir kliūtis.

Štai jam aušta dangus,
Jau nera debesų.
Tik vienybė tebus
Darbininkų visų!

Darbininkai, draugai,
Kovon stokim visi,
Nors pūsletį delnai,
Atsikvepsim liuosi!..

Nemuno Vilnis.

* * *

TREMTINKS POETAS

IR

SENSACIJA KNYGŲ LENTYNOSE

K.J. Prunskis

Ir vėl šiurpūs rudens vakarai mus uždaro kiek ilgesniam laikui į "namų areštą." Tiesa, galėsime kartkartėmis išeiti į teatrą, į "mūvius," kartais tai mielos pramogos, bet vis - tiktai pramogos, o jei mes nei kiek laisvalaikio nepanaudosime gilesniems svietimosi būdams, jei mes tik dirbsime, fabrikuose ar farmose, vien raumenimis, palikdami savo smegenis bedarbėmis, mes save degraduosime į darbo gyvulius, kai tuo tarpu mums skirta būti šviesiais protaujanciais žmonėmis. Viena iš tokių geriausių svietimosi priemonių visiems prieinamų yra - knyga. Čia ir prisiminkime keletą susidomėjimo vertų leidinių.

ŠAUKSMAS ILGĖSIŲ KAMUOJAMOS KRUTINĖS

Toli, toli Prancūzijoje, kur baltuojančių amžinu sniegu nuklotų Alpių kalnagubriai nusvyra prie Viduržemio jūros, kur melynuoja bėkrasčiai vandenys, nekartą sėdi susimąstęs vienišas lietuvis poetas J.Kossu-Aleksandravičius. Čia jį nublōškė tėvynės kruvina nelaimė. Savo širdies godas jis eilėmis išdainavo ir neseniai kito rašytojo - A.Vaiciūlaičio rūpesčiu išleistas jo poezijos rinkinys, pavadinant jį "Be Tėvynės Brangios" (Autoriaus slapyvardis - J.Ais-tis). Eilėraščiuose taip giliai atsispindi atjautimas kryžuojamos tėvynės:

- Tartum juodas varnas nusileist tykotų
Iškapot akelių, tysant paslikam
Taip ir virs gimtinės mylimųjų plotų
Suka juodos mintys Lietuvos vaikams.
Teka Nemunėlis ašaroms pasruvęs
Ir šilai dūsuoja aimana gilia,
Tik negali atsидust lietuvis
Anei pasiskųsti kruvina dalia...

Nors poetas liūdi dėl tėvynės nelaimės, nors jam "užvire tulžis ir kraujas akivaizdoj tiek išgamų sūnų," bet jisai gaivinas viltimi, kad tėvynė prisikels:

Montreal, Rugsėjis-September, 1942.

- Ateis diena - patvinsi, neši, griausi
 Ir visą dumblą šluosi į krantus...
 Tau atsivers, kaip kristolas tyriausis,
 Gyvenimo akiratis platus."

Lietuviškųjų patriotinių knygų taip dabar negausiai išleidžiama, kad ši rečia vėsnia mums ypatingai miela ir verta, kad mes su dėmesiu į jos žodžius išsiklausytume.

SENSACIJA - ŽYDAS PARAŠĖ GIESMĘ ŠVENTOSIOS GARBEI

Nedaugelis knygų sukels tokį susidomėjimą, koki sukėlė naujas rašytojo Franz Werfel veikalas "The Song of Bernadette." Knygų lentynose šis veikalas tepasirodė tik šiemet, bet juo susidomėjimas nepaprastas dėl nepaprastos šios knygos atsiradimo istorijos: rašytojas F. Werfel yra žydas. Reikia pripažinti, kad jis yra gabus žodžio meistras. Savo talentą jis yra nekartą panaudojęs prieš nacius. Kada žlugo Prancūzija, kada į to krašto gilumą zygiavo nacių legijonai, rašytojas pajuto sau mirtiną pavojų ir su didžiausia paskuba bėgo į Ispaniją. Tačiau įvykiai greičiau vystėsi, kaip greitąsios susisiekiimo priemonės - Ispanijos sieną jisai jau rado nepereinamą. Neturėdamas kur prisiglausti, kitų patariamasis, sustojo Liurde, kur buvo tiek tiek vietos gausiuose viešbučiuose. Prancūzija, sutartimi su Vokietija buvo pasižadėjusi išduoti kaikuriuos nacių reikalaujamus asmenis. Werfelis ir guldamas, ir keldamas jautė jo tykojančią nacių ranką, kas momentą laukdamas arešto. Begyvendamas Liurde jisai susipažino su nuostabiais Liurdo įvykiais, išgyjimais.

- Viena dieną, - rašo jisai, - aš padariau išadą. Aš pasižadėjau, kad jei man pavyks ištrukti iš tos desperatiškos padėties, jei pasiseks pasiekti laisvos Amerikos krantus, aš mesiu į šalį visus kitus darbus ir rūpesčius ir padainuosiu, kaip tik gerai aš išstengsiu, dainą apie Bernadetą."

Ir Apvaizda jį išvedė į laisvės kraštus. Savo pažadą jisai išpildė. Ir štai turime jo puikią knygą apie Liurdo šventąją - Bernadetą. Autorius - žydas ir nekatalikas, tą jis pasisako savo išangos zodyje, bet jis taip gabiai, su tokiu nuosirdumu, su tokia poezija, talentu, ir ištikinimu apraso Šv. Panelės apsireiškimus Liurde, stebuklingus išgyimus ir kitus įvykius, taip vaizdžiai nupasakoja Bernadetos tėvų skurdą, jos regėjimus ir pergyvenimus, jos praleistas dienas vienuolyne ir jos mirtį, kad žmogus skaitai, ir atsidūsti, ir nusisypsai ir negali atsigerėti tuo kuriniu; o užvertęs paskutinį lapą pasilieki besistebis - kaip dideli tie Liurdo įvykiai, kaip mes mažai apie juos zinome ir kaip net toli nuo mūsų tikybos esantieji žmonės daug naujų gražių dalykų mums atskleidžia.

GENIJUS IR TALENTAS⁹

Vincentas Budrikas

Genijus - visų žmogaus esybės gabumų laisvas ir harmoningas žaismas.

Talentas formuojasi slaptinai.

Talentas yra šulinys; genijus - šaltinis.

Talentas yra forma; genijus - substancija.

Talentas yra vienas gabumas retai išstobulintas; genijus valdo visus gabumus.

Genijus yra aukso kalnas; talentas kalnokasys, kurs trūšias ir kasa auksą.

Genijus stenografuoja savo stebėjimus; talentas rašo juos bendrine rašysena.

Genijus kuria tai, ką turi kūrti; talentas - ką gali kūrti.

Genijus gimsta iš sielos; talentas - iš supratimo. Genijus yra šiltas; talentas - šaltas, be aistros.

Genijus yra išvidinis; talentas - išviršinis. Todėl, genijus yra produktyvus, o talentas akumulatyvus.

Genijus išranda; talentas sukuria.

Genijus teikia substancijos; talentas išdirba ją genijaus akia ir jausmu.

Genijus yra proto ypatybė ar charakteris - to proto, kurs yra naujakuris, ar veisiantis; kurs teikia pasauliui naujų mokslo, meno, literatūros, moralų ar religijos idejų; kurs nepripažįsta jokių autoritetingų taisyklių ar principų, bet yra tiesa pats sau, ir džiaugiasi nuosavu originalumu; kurs, pripažinęs kryptį, nesėka seno numinto tako, bet skinas sau naują kelią; kurs nebijo viesos nuomonės ir neremiaš visuomenės palankumų - visad veda ir niekad nesėka; kur nepripažįsta jokios tiesos, nepatikrintos eksperimentu, refleksija, ar tyrimu, ir kurs niekad nelenkias prieš bet žmogaus, ar draugijos, ar credo ipse dixit.

Montreal, Rugsejis-September, 1942.

Talentas yra ta proto jėga ar sugebėjimas, kurs smarkiai galvoja iš priežasties į pasekmę; kurs akimirksniu permato dalyką, ir supranta taisykles ir principus, kuriais jis dirba; kurs įgiją žinių ir pažinimo be sunkios protinės studijos, ir jam nereikia stropiai apdirbtų iliustracijų, kad įtakoti principą ar faktą, nežiūrint to, koks neaiškus, nesuprantamas, pasleptas ar komplikotas jis nebūtų.

Besiskirias nuo genijaus sekančiomis taisyklėmis ir principais ir įjėgias suprasti genijaus kurinius - lengvai ir laisvai imituodamas juos ir todėl reikalaujas kai kurios rusies originalumo - talentas yra sumanus, erdvus veiksnys. Bet genijus - vyriausias vadas.

Genijus yra emocionalus; talentas intelektualus. Taigi, genijus yra kūrybinis, o talentas instrumentalus.

Genijus turi percepcijos; talentas vien išviršinės vizijos.

Genijus yra visuomet ramus, drovus, susikoncentravęs; talentas dažnai burzdas, įkyrus, pasitikis.

Genijus yra išvidinis, kūrybinis ir angeliškas; talentas - išviršinis, praktinis ir pasaulinis.

Genijus niekina ir tyčiojas iš imitacijos; talentas dažnai būna visuotinės imitacijos pasekmė - atžvilgiu to, kas galeėtų prisidėti prie geidžiamojo prakilnumo.

Genijus turi gyvų ir įtakingų simpatijų, ir kai kada virsta reverija ir vizija; talentas - šaltas ir protingas, ir retai tepa-meta sveiko proto akis.

Genijus gimsta ypatingam tikslui, kuriuo jis vyrauja. Talentas - versatilis, ir iš bet ko gali kurti puikią figurą.

Genijus teikia impulso ir tikslo, kaip ir iluminacijos; talentas - priemonės ir pragumu.

Trumpai - genijus yra centrinis, puikesnis proto branduolys, iš savęs susikūrusi ugnis, intuicinė dovana.

Talentas rankioja ir formuoja ir vartoja tai, ką genijus nukala.

Genijus dažnai būna visiškai teisingas, ir niekad visiškai klaidus; talentas niekad nėra visiškai teisingas.

Genijus naudojas visais talento gabumais, vartoja tai, kas jam tinka ir kas jį gelbsti. Talentas nieką negali savintis ar naudotis, nes jis neturi to išvidinio karsčio, kurs gali tirpinti visą medžiagą ir asimiliuoti visą maistą, kad paversti tai krauju. Tik genijus tegali šitaip veikti.

Goethe buvo genijaus vyras, ir tuo pat laiku didžiųjų ir įvairių talentų žmogus. Ir joks amžininkas nesinaudojo tiek, kiek jis naudojos kitų žmonių žiniomis, pažinimu, išradimais ir rinkiniais.

Talentas yra kupinas minčių; bet genijus - tik minties.

Genijus daro savo stebėjimus stenografija; talentas rašo juos ilgarasyba.

Talentas yra bendras giminės ypatumas; genijus priklauso individams. Mes galim rasti vieną milžiną ar nykštuką seimoje, bet retai rasime bet katro būrį.

Genijaus žmonės dažnai būna įkyrūs ir neveiklūs draugijoje, tarytum liepsnojęs meteoras, nukritęs žemėje, pasirodo vien akmuo. Kad tikrai būtų sėkmingi, genijus ir talentas privalo koegzistuoti vienu protu lygiomis proporcijomis, kaip kad jiedu koegzistavo Goethes protu, kad galėtų kartu ramiai zaisti įtakingoj kombinacijoje.

Talentas nudirbo pasaulio darbą, net ir aukštesnių sluoksnių darbą. Talentas ir darbštumas tikrai pasiekia pasaulines pasekmes.

Paprastas yra talento lygus kelias; kuriuo vežami gaminiai, kad aprūpinti kasdienius gyvenimo reikalus. Bet genijus, visų prietaisų ir paramų ir judesių ir pagerinimų ugdytojas, yra tėvas viso to, kas šiandien bendras visiems - viso to, ką talentas padarė praktisku.

Tai yra viena mūsų gyvenimo misterijų, kad genijus, kilniausia Dievo dovana žmogui, auklėjamas ir maitinamas skurdu. Jo didžiausi darbai buvo nudirbti pasaulio sielvartingųjų ir liūstančiųjų - ašaromis ir neviltimi. Ne skaisčiame salione, išdabintu patogumu ir elegancija; ne knygyne, dailiai išrėdytu minkštu kilimu isklotu, puikia, žalia veja, ar plačio darzo scenerija apgaubtu; ne smagume ir pertekliuje, - gimė genijus ir auklėjos. Dažniau sielvarte ir varguose, skurdžios šeimos dideliuos rūpesčiuos, prastoj ir saltoj pastogėje, kur reikalauja purvinų vaikų gauja, šeimininių vaidų ir barnių vidury ir liūdnos nevilties gilioj tamsoje, - genijus gimė, augo ir auklėjos. Tokia genijaus gimtine. Ir tokiose

Montreal, Rugsejis-September, 1942.

nepalankiose, kančiose, skaudžiose ir vargingose scenose, žmonės dirbo, studijavo ir lavinoši, kol galų gale iškilo iš tos tamsios slegiančios jūros, ir suliepsnojo tarytum savo laikų žvaigždutės, ir tapo valdovų ir galiunų draugais, žmonių vadais ir mokytojais; ir ištakavo pasaulinę mintį ir skatino palikuonius į intelektualinę ir dvasinę teisybę.

Genijus talpina savy daugiau kaip paprastą sugebėjimą justti dievišką ugdymą, dvasinio samprotavimo saldumą, kantrų klusnumą neregimam vairininkui. Ir šios aukštos pirmenybės apima kūrimo gražumą ir pilnumą.

Genijaus žmogus yra proto džiaugsmo valdinys, sako Joubert. Šiame išaukštintam buvy, jis mato teisybes, grožio, principų, įstatymų švistelėjimus, kas yra nauji apreiškimai, ir teikia žmogui naujų jėgų. Goethe turbūt mąstė apie Keplerį, kai jis tarė: - Genijus yra ta žmogaus jėga, kurs mąstymu ir veiksmu teikia tiesų ir taisyklių; ir Coleridge apie Miltoną, kada rašė: - Paskutinis genijaus siekimas yra idealas; o Hegelis gal turėjo minty Michelangelo, kai, vienam savo skyriuje apie plastinį meną, tvirtino: - Talentas negali pilnai vaidinti savo vaidmenį be gyvos genijaus sielos.

Didelės jėgos ir naturalinės dovanos ne tiek teikia privilegijų savo valdovams, kiek jos teikia pareigų. Talentai pripažinti vienkartiniam individui, teikia naudos ne vien jam vienam, bet visai žmonijai. Jie yra dovanos pasauliui. Kiekvienas dalinas jomis, nes kiekvienas žaloja ar tobuleja savo veiksmais.

Genijus yra žibintas, kurį šviečia iš tolo. Žmogus nešiojantis jį yra vien uola, ant kurios šis žibintas pastatytas.

Tu norėtum genijaus ir mokslo? Ką veiktum? Genijus nėra tam, kad bovytis ar dabintis juo ir kurti liepsnojančią ugnį, kuri vien viliojūt ir akintų žmonių akis. Jis yra priemonė vesti save ir žmones į šviesos Tėvo karalystę.

Ir tavo pareigą, sulig ypatinga genijaus ir gabumų kryptim: stengtis ugdyti ir grazinti žmoginį gyvenimą, arba tiesiogesniu genijaus vartojimu, dievinti žmones ir visus žemes daiktus, ginti religijos pagrindą, užtarti jos tiesas, galioti ir rekomenduoti jos praktiką, laikyti žmones nuo gedos ir prazūties kelio, ir didžiausiomis prakilnumo ir meilumo pastangomis, kuo tu galėtum puosti savo žodžius, kalba ir mintimis, meginti vesti juos dorovės ir palaimos takais.

Dirbti lengvai tai, kas sunkus kitiesm, tai talento žymė, Dirbti tai, kas negalimas talentui, tai genijaus žymė.

REIKIA VIENINGUMO

13

R. HOZAS

Ramios valandos, kada prasideda saulės spindulių mainai ant nakties šešėlių, o nuvargęs kūnas dar nesisaukia poilsio, akys nesimerkia.

Tai valandos dvasinio poilsio. Mintys ištrūksta palikdamos nuobodžią nelaisvę kasdieninio triūso, o regi paveikslus kovos už būvį.

Kuri paveikslus smagius, ramius, be dejonų ir ašarų, ir ką tose valandose nesugalvoji! Kokių sumanymų nesigriebi! Bet... tik mintys... gražiai praslenkančios... o kaip toli tikrenybė!

* * *

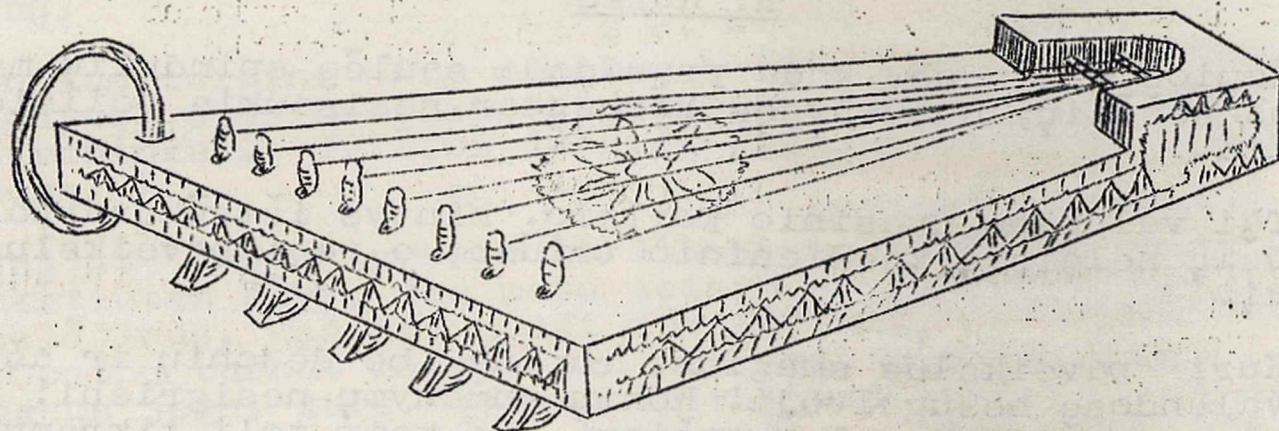
Rodosi visi lietuviai padarėme sutartį kovot už Lietuvos laisvę, tautą ir savo teises; visi tą darbą remėme ir laikėmės sutarimo, kad nei vienas nesutrukdytumėm pradėto darbo, bet kaip apsirinkti?! Tiesos sauktukas tau šaukia: "Jūs savo sutartis greit sutraukote ir be jokio sąžinės ismėtinėjimo". Reikia būti doriskai subrendusiam, kad galima būtų prisilaikyti sutarimo. O mums iki tokio subrendimo - toli šaukia. Tiesa, vardan stiklelio, pataikome bendrai elgties palikdami sąly visas nuomones, ir ne vienas pasakome: "Lai kiekviens už save kovoja". Bet atsiminkime Tėvynę! Vargstanciją! Okupantų suvaržytą! Pirmiau raudonasis siaubūnas atidaręs nasrus leido liepsną ant nekaltų ir beginklių aukų, o dabar plėšrus aras braižo nagais vergijos tą pačią prialsintą auką, mūsų mielą Tėvynę.

O kiek tarp mūsų yra apsimetusieji avinėlių, kurie šokinėja tarpe dorų lietuvių ir ardo vienybę, kad tik pakenkus kovoms už Lietuvos nepriklausomybę. O mes gi nesilaikydami vienybės, leidžiame tai piktai dvasiai sukyties po mūsų tautą ir taisyti virvę ant savo brolių kaklų, nesakome: "išsinešk, šetone iš mūsų tarpo!"

Tad, broliai lietuviai, šalin iš mūsų tarpo avies kailiais prisidengusieji! Išgamos Lietuvai nenes naudos. Jų meiliekavimas - mūsų darbams užangos! Mokekime atskirti dorą žodį nuo pikto. Ir tai, dar nereiskia žodis! Reikia sekti veiksmus, ar mūsų veiksmai sutampa į vieną Lietuvos laisvinimo kelią. Bukime budrus, o labiausia vieningi, nes pro vieningumo sienas, sunku priešui prasimusti į klastingumą. O mūsų gi svyturys - Lietuva ir jos laisvinimas. Čia reik didelio vieningumo, darbo, pasisventimo, ir savo "AŠ" atsizadėjimo.

Ka širdis audė...

Marija Aukštaitė

(Tęsinys)

Uniformuotos studentijos,
Kai išsitiesia voromis -
Rikių, rikiuotės išsiviję -
Naujosios kartos pynėmis.

Ateitininkai, Lietuvininkai,
Iškelę galvas orumu...
Kur juos paskirsi - visur tinka:
Kūne ir dvasios svarumu.

Paskaitos, kalbos, jų idomos,
Naudingos visais atzvilgiais:
Jų klauso kaimas, miestų ponios -
Į sales kemsasi būriais.

O mūs profesoriai tik ūsą
Suka ir kraipo iš eilės:
Kad mato vaisių savo triūso -
Kiek jų auklėtiniųos dailės.

Nepriklausoma Lietuva

Ir užia, gaudžia senos liepos,
Mūrų šventoriuos pasiremę...
Žalvario kryžiai bokštais stiepias,
Šventovės minioms apsisėmę.

VALDININKIA

O ten vis rūmai... kabinetai...
Ministrų, rąstvedžių gudrių...
Bylų ir prašymų komplektai,
Svarstomi išminčių budrių.

Ten mašininkė geltonkasė -
Žvilgsneliu tavo palydės...
Ar bus Onytė, ar tai Stasė -
Doro sypsnelio negailės.

LITERATURA

Aure, už mūrų tarp liepyno,
Kur švilpia, kaukia vėjužėlis:
Skuba Parnasas nuo Rambyno -
Klabena vartus bakūžėles.

Tylioje kertėj užsidares -
Miklina plunksną literatas;
Užmiršęs duoną, garbės gaires -
Raso ir trepsį ritmą batais.

Nugulė knygų tomų, tomai!
Grožinės prozos ir eilių.
Ji lenktyniavo Mickis, Domas,
Subėręs daug minčių gilių.

Trečias vėl mojo grakščią Mūzą,
Į jautrią sirdį pavieset...

Bet štai, tą talentingą tūzą -
Nėra jėgų jau nugalėt.

Nugulę "Sakalo" lentynas,
Jo puikių posmų kūriniais.
Ir "Spaudos Fondo" presų spynos -
Jo tomus glosto numeriais.

Vienas vėl Maironį pasekęs,
Išsėdi dienas ir naktis -
Kurį kiek gali - net apakęs:
Tėvynei skirta jo širdis.

O ten Palangos pajūriuose,
Nele gražioji prie bangų:
Apverkia žvejį - meile juosia,
Ak, kiek dorų jos pastangų.

Dalužę žvejo išlinksniavo,
"Pajūrio Moterys" - parase.
Literatūroj vis žingsniavo:
Daug gražių posmų jau aptase.

O kur mūs premijų herojai?!
Mūs Vaičiulgičiai ir Tuliai...
Juos laurų šakos apvanojo -
Už austą mintį taip uoliai.

Ir kiek tų plunksnos darbininkų -
Rikiavo prozą ir eiles:
Tėvynei pynta daug vainikų -
Vis per vargus, kovas gilias.

Pasekė Goetę ir Šekspyra,
Nevieno lietūvio mintis -
Rodes blogybių miglos byra:
Iš tamsų bus jau išeitis.

Ir ošė, gaudė vyšnių sodai,
Glausdami mielą literatą -
O jis vis piesė džiaugsmą, godą -
Prasnūsdams tik valandą retą.

KARIŪNIJA

Pro beržus vieškeliu plačiuoju,
Gusarų maršo aidas plaukia:
Salmų, salmai saulej smėsiuoja -
Tai mus kariūnų eiles traukia.

Vyras į vyrą - dvasia, kūnu!
Dunda žingsniai! Skamba daina!
Drąsa, energija perkūno!
Tą idiege mama sena.

Kad už Tėvynę - dėt krūtine -
Žingsniais pavojus ištaškyt!
Kad vis rikiuot ir plėst grandinę -
Saulę gerovės pasivyt.

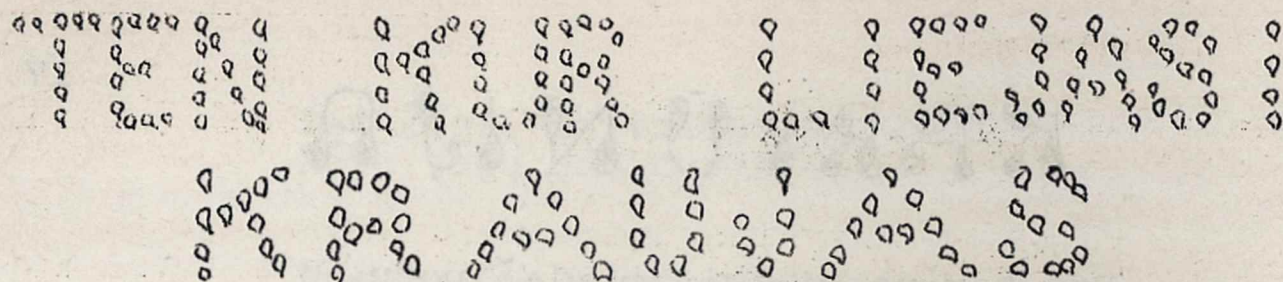
Ir ėjo vyrų gretų, gretos,
Manievrus tėsė paneriais...
Ten rugių laukas, lysvės retos -
Reik apsilenkt su juodberiais.

Ir vis pro sodus naršūs drasūs,
Issukdavo keliu placiū...
O pro darželį sesės bėsos -
Lydejo juos sypsniu grakščiu.

O kai po dūlių, po kautynių -
Grįsdavo ramūs vakarai;
Tenai tarp misko, tarp pušynų -
Vis Paligono inkarai.

Čia palapinių, palapinės!
Šimtai ir tūkstančiai kitų...
O ten kliombų visa grandinė -
Su gelių raidėmis - sukty.

(bus daugiau)

J. Jokūbynas

Dangus pilnas žvaigždžių. Mėnulio nepaprastai maloni šviesa, atsimusa į svelniai sruvenanti Volgos vandenį. Cerkvėje, į kurią ir aš buvau pasirengęs užeiti, išmusus dvyliktai valandai nakties, žmonės balsu šaukė: "Christos Voskres, Christos Voskres." Tai buvo skelbiama Pasauliui 1918 tas Kristaus prisikėlimo minėjimas! Grožėdamasis nepaprastu, nakties laiku, Volgos reginiu ir sykiu girdėdamas minios džiaugsmingą šauksmą "Christos Voskres," nejučiomis išsitariau - Koks stebėtinai gražus vaizdas ir podraug jaudinantis momentas.!

Mano rankovę išsikibusi lietuvaite, matyt irgi pergyveno tuos pačius jausmus ir taip pat grožėjosi gamtos sukurtu reginiu, kiek palaukus ir lyg nusivylus sumurmejo: "Bet..." - Kas gi "Bet"? - užklausiau aš.

Galėtų būt gražesnis! - ryžtingai atsakė ji. Nesuprasdamas josios staigios minties, aš klausiamai pasakiau - kaip tai?

Isivaizdink, gerbiamasis, kad mes dabar stovime ant Nemuno kranto kuriame nors iš Lietuvos miestų ir matome tokį pat vaizdą; ir girdime simtus žmonių džiaugsmingai giedant: "Per tavo šventą prisikėlimą!" Na sakyk, ar tai nebūtų gražesnis ir išpūdingesnis vaizdas? Aš nežinojau ką jai atsakyti, ir taip tyledami nuėjome namų link. Eidamas į namus aš galvojau kaip Lietuvoje iskilmingai yra švenčiamos Velykos! O ką ji galvojo, aš nežinau ir dabar. Taipgi nežinau kodėl ji nosinaite nusisluostė savo akis.

Kambaryje nuotaika negėrėja, tada aš susisieškojau grafiną ir stiklelius; pripyliau pilną grafiną vandens, o iš jo į stiklelius. Kambaryje esantiems aiskinau, kad čia yra puikiausias gerimas, kurį aš pats geriau ir kitus vaizinau...

Tai taip švenčiau 1918 metais Velykas Carcine, dabar Stalingradu vadinamu. Stalingradas tuo laiku buvo užmirstas provincijos miestelis su apie 90,000 gyventojų ir nežiūrint jo strategines padėties, gana skurdžiai atrodė. Nors tiesą pasakius, tuo laiku visi Rusijos miestai turėjo apmirusią išvaizdą. Tais laikais buvo labai madoj "buržujų" apiplėsimai, na ir plešė juos kas tik norėjo. Ukrainoj buvo susiorganizavę tikros plėšikų bandos kurios užpuldi-

Nepriklausoma Lietuva.

nėdavo netik kaimus ir miestelius bet net ir tokius miestus kaip Caricinas - Stalingradas.

Prieš pat mano nuvykimą tada dar į Cariciną, tą miestą buvo apiplesę "Marusios" bandos. Kokia tai ukrainietė, vardu Marusia, vadovavo plėšikų raitelių būrį, ir terorizavo apylinkių gyventojus. Nežiūrint kiek tas miestas paaugo (sakoma kad dabar turi apie 500,000 gyventojų) bet vistiek jis negali prilygti savo kaimynui Saratovui, arba apie 400 mylių į pietvakarius esančiam Rostovui. Rostovas yra vienas iš Ukrainos pietinės dalies gražiausių miestų.

Stalingradas svarbus tuo, kad jis stovi ant Volgos kranto ir jeigu Vokiečiai jį paimtų tai nukirstų nepaprastai svarbų susisiekimą vandeniu su Kaspijos jūra. Rusai atkakliai gina šio vokiečiai stengiasi paimti ne patį Stalingradą kaip miestą, bet dėl Volgos susisiekimą kontrolės kovoje. Volga ties Stalingradu labai išsišakojusi. Tos Volgos sakos sudaro gana daug įvairaus didžio salų, salėlių. Pavyzdžiui, viena iš tų salų, kuri vadinasi "Sarpinsky ostrov," turi septynis įvairaus dydžio ežerus. Susisiekimas su šiomis salomis ir su miesteliu kitoj pusej Volgos, kuris vadinasi "Krasnaja sloboda," buvo galimas tikrai laivais. Dabar žinios iš Rusijos sako, kad tapo sunaikinti tiltai per Volgą prie Stalingrado. Nebent pantoniniai. Nes niekur neteko skaityti, kad rusai būtų nutiesę tiltą per Volgą ties Stalingradu. Taip-gi dabartiniai žemėlapiai neparodo, kad ten būtų tiltai arba tiltas. Nutiesiti tiltas ties Stalingradu apie tris kilometrų ilgio nėra juokai; ir apie tokį tiltą būtų buvę nemazai rasyta. Šiandien Stalingradas visur minimas todėl, kad ten liejasi kraujas! Jam buvo lemta pragarseti po visą Pasaulį. Istorijos lapuose jo vardas įrašomas Rusų ir Vokiečių Krauju!

V E R K I A

Vandenys verkia krauju pasriuvę
 Verkia sietynai vargšo žmogaus...
 Tiek mieloj žemėj kūnų prigriuvę,
 Bet vis nēr sielai tako saugaus.

ŠIŲ DIENŲ VERPETUOSE

NARCIZAS AUGRŪNAS

Kaip Montrealo vietinė spauda praneša, tai karo pagalba Rusijai viens dalykas, o atsinesimas komunizmui - kitas dalykas. Kanados žmonės duoda šiuo laiku Sovietų Sąjungai visų rusų ginklus, ir milijonus tonų javų; tas aiškiai įrodo, kad mes interesojamės U.S.S.R. kaipo veikianti jėga ir priešas Vokietijai. Ant tos dienos, kada Suvienytos Tautos pasiruos užžengt Europos kontinentą tai yra atidaryti antrą frontą kurio Maskva taip reikalauja, - Kanados kareiviai ir ten bus. Tai antras įrodymas mūsų aktyvaus interesavimosi, ir ar tai yra reikalo eiti toliau ir atidaryti durys komunistinei propagandai? Tas pasakymas darbininkų partijos "duot visokeriopą pagalbą dėl tų organizacijų apie kurias mes truputį žinome arba nieko nežinome, ir ant kurių negalim dėti jokią kontrolę", aiškiausią išvadą padaro "United Church" "Reikalas susijungimo su valdžia ir su Sovietų Sąjungos žmonėmis, nesiima sau reikalo, kad veikti su komunistų partija".

* * * *

Rugsėjo 25 dieną šių metų, trylika komunistų vadų pasidavė Kanados policijai Torontė, ir jie laikomi kalėjime. Tím Buck'as iš Toronto Sam Litterick Toronto, G. Sundquist Toronto, William Kashtan Toronto, James Litterick Toronto, Sam Carr Toronto, Stewart Smith Toronto, W. Fortin Drummondville; Henry Gagnon Montreal, Fred Rose Montreal, Emery Samuel Montreal, Evariste Dube Montreal, ir Stanley Ryerson Montreal.

* * * *

Rugsėjo 21 dieną, Kanados karo laivas "Ottava", buvo priešo torpeduotas ir nuskandintas Atlanto vandenyne. Tą žinią paskelbė Kanados laivyno ministeris Angus Macdonald. Su laivu žuvo laivo kapitonas ir 112 laivo įgulos.

Ne taip seniai žuvo Kanados pakraščių sargybinis laivas "Racoon". Su juom prarado gyvybes 32 jūrininkai.

* * * *

Nepriklausoma Lietuva

Rugsėjo 11 dieną, konservatyvų lyderis savo kalboje išakė "aiškiai mąstyti". Jis išsireiškė, kad "neturi teisę tas žmogus gyventi, kuris nelinko gero masei žmonių." Toliau vietinė spauda paduoda sekancią mintį: "Visur paplito visokių kalbų apie naujus išakymus, bet geresni daiktai ateina tik per sunkų darbą ir aiškų mąstymą; o ne per sapnus ir revoliucijas".

* * *

ŽINIOS IŠ OKUPUOTOS LIETUVOS

Kaip paduoda Washington D.C. biuletenio žinios, tai Lietuvoje tikras vargas. Daugumas vokiečių narių pastatyta Lietuvoje į atsakomingas įstaigas arba vietas puse mokslui arba žemos moralės žmonės. Pavyzdin Jordan, oberfuhreris yra vokiečių studentas technikos mokyklos, yra pastatytas Kauno Ghetto komendantu. Tame Ghetto jis turi galią gyvybei ir mirtčiai. Daugumas gyventojų buvo susaudyti jam išsakant, kiti jo paties ranka nugalabinti. Daugumos žydų buvo paimti visi turtai, o paskum "išliuosuoti" ir susaudyti.

Tai tokie darbai Jordan. Jis buvo išsiūstas rytų fronte gegužės mėnesį, ten liko nusautas jo asistentas.

* * *

Reichsministeris dėl okupuotų rytų teritorijos D.A. Rosenberg lankėsi Kaune. Su juom buvo ir Dr. Leibrantt ir Dr Kleist organizatorius vokiečių-lenkų draugystės Berlyne, bet ir nors tokiems aukštiesiems politikos tūzams, lietuviai parodė labai šaltą prielankumą: nė viens lietuvis neatėjo į stotį pasitikt jį kompanijos.

* * *

Generalinis vokiečių komisijonierius Lietuvai, išakė visiems Lietuvos vyrams gimusiems tarpe 1919-1922 registruotis dėl "pagelbinės transportacijos" tarnystės. Iš patikimų šaltinių pranešama, kad vokiečiams nevyksta rekrutavimas lietuvių savanorių darbams į Vokietiją.

* * *

Vokiečių komisijonierius Lietuvai Von Renteln, važinėjo po Lietuvos provincijas su tikslu "pakelti morale" lietuviuose. Jo prkalbose buvo pilna eulogijos dėl "naujos tvarkos", ir gąsdino Sovietų teroru jeigu jie ateitų atgal į Lietuvą. Šis komisijonierius bandė apdūmt sveikas lietuvių akis, kad jės nematytų sunkumo nacių okupacijoje.

* * *

ŽINIOS IŠ VISUR

MASKVA Spalių 1 dieną šiais metais, Odesoje, Rumunijos kari-
viai suėmė 25,000 rusų, ir juos suvarė į barakus nuzu-
dė, paskum gazolinu aplieję sudegino.

* * *

Šventojo Sosto Palankumas Lietuvai. Rugsėjo 27 dieną suėjo lygiai
15 metų nuo to, kaip pasirase sutartį, konkordatą Lietuva su Šv.
Sostu. Popiežiaus prielankumas Lietuvai, jaučiamas ir dabar: siuo
laiku Vatikanas yra viena iš nedaugelio Europos valstybių prie
kurios tebeveikia Lietuvos pasiuntinybė. Šiomet sueina 25 metai,
kai popiežius įteikė 30,000 lyrų šelpti lietuviams nukentėjusiems
nuo karo.

* * *

Puikus Naujas Kelias Kanadoje. Spalių 2 dienos "Darbininko" lai-
doje, tilpo paveikslas parodantis kokią gražų naują kelią nusi-
tiese Kanada į šiaurę, kurs jau siekia Alaską. Pasak "Darbininko"
"kelias taip ilgas ir tiesus. kad rodo kaip mėnulio šviesoje
spindintis vandens paviršiaus takas. Šitas kelias daug gero pa-
darys Alaskos apgynimui."

* * *

NULAUŽTAS AŽUOLĖLI

Valencija

Nulaužtas ažuolėli, tu dejuoji kenti...
Nulaužtas ažuolėli, tu mane supranti -
Tu ašdrų nugeniotas - aš skausmo prisilėgta
Tau sakos nuteriotos - man žemė išplesta.
Neranda paukštis lizdo, tavo ūksmėj šakų -
O mano gi tėvynėj, nepažinciau takų.
Tu svetimoj žemelėj, taip savas man verki,
Ir priešo kirvi aštrų, be paliovos smerki.
Gal žinai mano mielaš, ką aš norėc sakyt,
Bet trūksta jau man žodžių, tą visą aprasyt.
Tik aš norėčiau laisvą tėvynę pamatyti,
Ir Gedemino kalne, jai himnų himnus pynt.
Norėčiau savo lyra zephyro laisvę skrust...
Norėčiau savo brolius, pargrištancius išvyst.
Ak, kiek po skausmo būtų širdies žiedų maujų!
Tuomet tau ažuolėli, nebdejuočiau raudų.

* * *

Nepriklausoma Lietuva

TORONTO DIENOS

V E D A - G E N Y S

PASIKARTOJA APIPLĖŠIMAI

Apiplėšimas vėl pasikartojo pas lietuvių, bet siuo kartą nuo vagių mažai nukentėjo.

Rugpiūčio 11 d. 9 val. vakare pas Stukus 131 Gorevale Avenue, buvo išiveržę vagys.

Kuomet visi buvo išėję iš namų, per iš kiemo langą išiveržė į vidų, išvertė viską ant grindų, pagalvių plunksnas išleido, bet tuo tarpu į namus sugrįžo p. Stukienė, ir vagių išbaide. Bet vis tik išnesė ziedus ir laikrodžius.

Pas p. Jarasūnus taipgi buvo išiveržę vagys. Bet Jarasūnai laiku grįžo namo, ir vagys pabėgo. Nuostolių nei jokių nepadarė.

* * *

SUKAKTUVĖS

Rugpiūčio 23 dieną, sukako lygiai sesi metai, kaip Kun. V. McGivney klebonauja Toronto lietuvių parapijoje.

23 d. sekmadienį, Kun. McGivney per pamokslą bažnyčioje, dekojo parapijiečiams už bendradarbiavimą, kas per sesis metus davė gerų vaisių parapijai.

Kvietė visus parapijonus būti gerai katalikais lietuviais, ir šios šalies ištikimais piliečiais. Pazymėjo, kad

ypač šiais karo laikais, reikia žmogui kauptis prie visų dorybių.

Klebonas pranešė, kad parapijos didieji darbai atlikti: skolos už bažnyčią ir kleboniją išmokėtos. Dabar parapijonams lieka tik melstis, Dievą prašyti taikos pasaulyje.

* * *

K.L.T. SKYRIAUS GEGUŽINĖ

Rugpiūčio 30 d. Šv. Augustino Seminarijos darže įvyko K.L.T. skyriaus puiki gegužinė.

Gegužinė gan gerai pavyko ir atnešė gražaus pelno. Nes buvo iš kalno tinkamai prisi-
rengta.

Šios gegužinės parengimui, daug prisidejo p. Motiejūnas, p. Kundrotas ir Alf. Mackeyčius su automobiliais suvežė visą gėrymą ir užkandžius.

Prie užkandžių patiekimo darbavosi sekancios moterys: p. Bepirstienė, p. Kundrotienė, p. Jurcienė. Prie gėrymų darbavosi F. Karaliūnas, R. Hozas, ir p. Motiejūnas. Tautiškus ženklelius segiojo p. Motiejūnienė, p. Vaitkevičiūtė, ir p. Motiejūnaitė.

Prie pamarginimo programos žaidimo premijas begime - tvarkė p. Kairys ir Elegijus Narušis. Taipgi daug pagelbėjo su savo automobiliu nenuilstantis

darbuotojas K. Jurcas. Kanados Liet. Tarybos skyriaus valdyba, labai dėkinga visiems darbuotojams gegužinės darbe, taipgi dėkoja visiems atsilankiusiems ir paremusiems šį kilniems žygiams parengimą.

* * *

IŠLEISTUVĖS KAREIVIAM

Rugsėjo 5 dieną lietuvių parapijos saleje "Aušros" choras surengė savo nariams ir kitiems šeimyninio pobuvio išleistuves.

Stalai buvo parengti įvairiais valgiais ir gėlėmis papuošti.

Už garbės stalo sėdėjo uniformuoti "Aušros" choro nariai kariai: Petras Vedeckis, Antanas Jurtis. Be uniformos: Adolfas Urbanavičius. Gaila, kad negalėjo dalyvauti J. Margis, J. Murauskas, Juozas Murauskas.

Šiame pobuvy buvo pasakyta daug linkėjimų ir kalbų. E. Narusis buvo vakaro vedėjas. Kalbas pasakė kunigas V. McGivney, A. Augutis, Margienė, Dubauskienė, Kalinauskiene, Hozas, ir Dubauskas.

I visų kalbas, atsakė Petras Vedeckis, dėkodamas už surengtą balių, sveikinimus ir linkėjimus.

Šio baliaus vyriausia rengėja ir šeiminkė buvo B. Dubauskiene, o jei gelbėjo p-lė Mickevičiūtė, p-lė Belickaitė, p. Jurcienė, Kalinauskiene. Vyriausiu gospadorium buvo P. Kairys ir S. Dubauskas.

"Aušros" choro valdyba labai dėkinga šeiminkėms už surengtą balių. Kaip visuomet, taip ir šitam baliui "Aušros" choro mokytojas p. Motejūnas su savo automobiliu puikiai pasitarnavo.

TORONTO LIETUVIAI KANADOS KARIUOMENĖS EILĖSE:

J. BaliūnasAnglijoj.
V. Baliūnas "
Ait. Vilkaitis.....Karininkas
lakunas.

A. Rožas
J. Rozas
J. Kundrotas Kanadoje.
A. Podolskis "
Julius Kundrotas "
J. Paliulis "
K. Vaivada "
B. Šurmo "
J. Murauskas "
W. Stukas "
A. Jucas "
P. Vedeckis "
J. Samuolis "
J. Zuolys "
A. Butkeraitis .. "
J. Jokūbauskas... "

* * *

TORONTE SUSITVĖRĖ LIETUVIŲ KALBOS SEZONINĖ MOKYKLĖLĖ

Rugsėjo 6 dieną lietuvių parapijos svetainėje buvo susauktas katalikų veikėjų pasikalbėjimas dėl sutvėrimo minimos mokyklėlės.

Vienbalsiai susirinkimas nutarė įsteigti sezoninę mokyklėlę. Buvo atsiklausta lietuvių parapijos klebono kun. V. McGivney dėl suteikimo patalpos mokyklėlei, klebonas su mielu noru sutiko duoti patalpą, vieną kambarį saleje.

Išrinkta ir Komitetas: pirm. P. Jarašiūnas, vicepirm. Kuprenas, sek. p. Urbonienė, izd. J. Evaskelis, mokytojais sutiko būti p. L. Pocius, ir p. Dervinis. Parengimų komisijoj P. Motejūnas ir O. Kalinauskiene. Biznio gospadorius - J. Kalinauskas.

Rugsėjo 20 dieną, buvo susauktas susirinkimas tėvų norinčių leisti vaikučius į mokyklėlę, bet apie šį susirinkimą - parašysiu vėliau, tik tiek, kad susirinkimas įvyko skaitlingas ir aktyvus parapijos saleje, ir iš šio zygio, tikimasi kultūrinės naudos Dievui ir Tėvynei.

* * *

SUNKIAI SERGA

Mykolas Pavilionis labai sunkiai susirgo. Ligonis randasi Šv. Mykolo ligoninėj.

* * *

LANKĖSI SVEČIAS

Rugsėjo mėnesį lankėsi svečias iš Montrealo, tai Marijos Aukštaitės "N.L." redaktorės sūnus McGill universiteto studentas Antanas Navikevičius, kurs pasinaudodamas atostogų proga, kvietė, surinko ir atnaujino gražų skaičių "Nepriklausomos Lietuvos" prenumeratų Toronto lietuviuose.

* * *

ŽEMAITIŠKA KNYGA

Būtų klaidinga manyti, kad dabar mūsų spaudoje ir literaturoje išigalėjusi kalba visados buvo mūsų rastų kalba. Ne! Nėni dar tie laikai, kada visa lietuvių literatūra su mažomis tik išimtimis vien žemaitiškai buvo rašoma, arba stipriai žemaičiavo. Galima sakyti, didžioji dauguma 1822-1864 metais spausdintų lietuviškų knygų buvo skiriama žemaičiams, buvo jų tarpe

rašoma ir leidžiama. Žemaičiai pirmieji pradėjo ir savo propagandines knygas Prūsiose spausdinti. Tik mirus Vyskui Valančiui, Ivinskiui (1881 metais) pranyko žemaitiškos knygos.

Pirmos žemaitiškos knygos pasirodė Lietuvoj dar Liublino unijos ryšiais su Lenkija gyvenant. Jos daugiausia buvo dvasinio turinio, ir žymiai polonizmais išdabintos. Pavyzdžiui: kun. Olševskio 18 išleidimų susilaukusi knyga, nesiojo vardą "Broma atvierta ing wiecznasti". Kita populiari knyga buvo žemaičių Tėvų Dominikonų parašyta: "Kninga Juzupa Szventa apej wisokias broctwas". Ji susilaukė penkių laidų.

Idomu kun. M. Daukša išvertė žemaitiškai Lėdesmos katekizmą 1595 metais, ir jį kitas nežinomas kunigas turėjęs išversti lietuviškai iš žemaitiško vertimo 1605 metais.

Žemaitiškos knygos stiprybė prasideda su Dioniza Poska ir Antanu Klementu. Šio eilės "Klowsik tu waykuti muna" yra išlikusios iki mūsų dienų. Žemaitiškai knygai stiprumą suteikė Vilniaus universiteto auklėtiniai 1822-1832 metais. Pasirodė istorikas Daukantas, Stanevičius, Niezabitauskis, Pabrėža, Kassakauskis, Uvainis, Rupeika ir kiti.

Atėjus spaudos draudimo laikams, lietuvių literatinis sąjudis persimetė kitur, ir įgijo pasaulietiškos spalvos.

Mūsų literatinę kalbą sudarė suvaikiečiai lietuviai. Žemaičių knyga tapo pamiršta ir įpėdinių ji nebeturi.

V.

KAPINIŲ ROMANAI

OMNIA VINCIT AMOR

- Tu įdomaujiesi apie meilę? Ai, mano geroji, apie meilę... Eikš prie ežero, kur sidabruoja mėnuly bangos, ten atsisėdėsi, aš kalbėsiu tau... lygiai kaip ir tai, kuri suvystė mane į baltą drobę.

Abi vėlės plėvėsuodamos baltais šydrais ir neliesdamos kojomis žemės, pakilo švelnaus vėjalio nesamos, ir plačiai išskleidę baltų rūbų palas, - susedo po medžių ant ežero kranto.

- Dabar klausyk kilnioji, - pasikėlė vyriškos rankos gestas, ir pataisęs Naujos vėlės rūbe ęterinį kvoldą, pradėjo pasakoti:

- Vieną saulėtą balandžio dieną įvyko mažos, prastos ir nepretensingos laidotuves: jauna naslė laidėjo savo vyrą. Ji buvo meili, geltonplaukė moterėlė. Puiki pasiūreiti! Man patiko jos išvaizda. Kas nedėdienį ji lankė savo vyro kapą, atnešdama keletą gėlių; nieko brangaus, tik naslaicių ryselį, ar rožę ar dvi, ir, jei rąsdavo, parinkdavo laukinių gėlių iš prerijos. Paprastai ji ateidavo peksčia... ir atrodė pailsusi; nes kelias buvo gana ilgas. Vieną dieną aš ėjau su ja į jos namus pasiūreiti. Aš maniau, kad ji neturi iš ko užsimokėti už gatvekarį. Ji gyveno su motina,

ir abi atrodė vienišos pasaulį. Senesnėji moteris siuvo; jaunesnėji davinėjo muzikos лекcijas ir padėjo siūti. O tiek daug yra muzikos mokytojų - beveik daugiau mokytojų, kaip mokinių - ir aš manau, kad jos abi pergyveno sunkius laikus!

- Gegužės mėnesį, buvo laidotuves iš bulvaro - šešiasdešimts vežimų; aš suskaičiau juos, nes labai domėjausi tomis laidotuvementis. O gėlių, - puokščių, puokštės - kad būtų mačiusi! Buvo gėlėmis ispinta arka, po kuria galima vaikščioti; ir praviri vartai, pro kuriuos galima buvo išeiti; ir gėlių pagalvių pakankamai pakankamai uždengti kapą; ir skaitlingų rožių bei lėlių! Vyras apie trisdešimt penkių metų amžiaus laidėjo savo žmoną. Sekancią dieną jis atvažiavo vežimu... ir kitą... ir dar kitą. Jis negalėjo nurimti betaisydamas gėles; jis vis nesė ir nesė naujų ir sviežių gėlių. Taciau jis nerado ramybės gėlėse. Vieną šventadienį jis atnešė daug rožių, kurias sutaisė ir apipynė kapą. Jam betaisant rozes, mano meilė mergaitė - jaunoji našlė ir jos motina, atėjo su mažyčiu laukinių gėlių ryseliu, ir paklojo ant savo kapo. Abu kapai buvo arti vienas kito, keletą pėdų atstu - skersai tako. Moteris klūpojo ilgiau, kaip vyras. Kai pasikėlė eiti, jos pastebėjo sviežiai išraustą ir rožėmis apklotą kapą. Sustojo prieš jį.

- Šekanti šventadienį mergaitė - našlė, atėjo pirmiau ir atsėdėjo šalia kapo, ir šnekėjosi su savo vyru - labai liūdnamis ir gailestingais žodžiais, kurie galėjo išsunkti ašaras net iš vėlės akių. Aš negaliu išsivaizdinti, kodėl jie šitaip kalba; bet daugelis žmonių kalbina mirusįjį kuną tarytum jis girdėtų - kai jie mano nieko nesant aplinkui. Rodos, tas ramina ją. Jai besnekant, atvažiavo vyras su rožėmis. Vežėjas nurinko suvýtusias rozes ir sumetė jas gurban; o vyras apklojo kapą sviežiomis rožėmis. Kai mergaitė pamatė jį, tuojau ėmė ruostis namo. Šekanti šventadienį abu atėjo anksčiau; aš manau dėl to, kad vienas kitam nekliudytų. O kitą šventadienį, abu mėgino ateiti vėliau; ir paskui atėidavo kada pasitaikydavo - kai kada susitiko, o kai kada ne. Šitaip aš pripratau žioplinti kas šventadienio popietį. Juodu nesnekėdavo; bet katras pasilikdavo ilgiau, tas visuomet pažvelgdavo į kitą kapą.

- Vieną šventadienį vyras neatvažiavo; bet vežime pasirodė dešimts metų vaikutis su rožėmis. Kai jis išsoko iš vežimo irėjo proją, jam beeinant netyčiomis iskrito iš jo glėbio keletas rožių. Jis to nepastebėjo. Ji žiūrėjo į jį, kai jis mėgino dailiai sutaisyti gėles ir dėti ant kapo.

- Štai tavo rožės! - tarė ji, valandėlę kvėpindama ir gerdama jų saldybę.

- Nenori jų? - paklausė jis. - Mamytė turi jų daug-per daug; aš esu tikras, kad ji nepasigės šitų... o tavo kapui reikia jų! -

Montreal, Rugsėjis-September 1942.

jis pridūrė naiviu kūdikio atvirumu.

- Ar šis kapas tavo motinos?

- Taip. Bet aš negaliu dailiai sutaisyti rožių. Jonas sako, kad tėtis labai dailiai sutaiso. Betgi jis yra tas Jonas toks palkas, jog negali parodyt man kaip sutaisyti. Mano tėtis išvažiavo į Buffalo; jis sugriš prieš sekantį šventadienį! - čiauskejo vaikutis nudžiugęs, kad rado su kuom pasisnekėti.

- Aš dažnai mačiau kaip tavo tėtis taiso gėles; aš žinau kas jam patinka. - aiškino ji. - Aš padėsiu sutvarkyti... - ir abu dirbo drauge ir dailiai apklojo abu kapu gėlėmis.

- Sekantį šventadienį atvažiavo vyras. Jai becinant namo, jis pakėlė skrybelę ir pirmasyk užkėlino ją.

- Ačiu už praeito šventadienio patarnavinimą. Mano sunus viską papasakojo man.

- Mielu noru sutinku patarnauti jums, kada tik norėsit. - ji atsakė rimtai ir nuejo.

Sekantį šventadienį ji neatėjo, nei kitą, bet trečią atėjo išbalusi ir pavargusi. Ji atnesė ji atnesė keletą ankstybėnių auksarykščių šakučių. Vyras dar tebeklupojo, kai ji pasisikėlė eiti, jis išėjo į vežimą ir liepė vežėjui išstolo sekti ją.

matomai jis norėjo sužinoti, kur ji gyvena. Tą savaitę jie statė monumentą ant jo žmonos kapo; ir vyras kasdien ateidavo pažiūrėti jo. Mes prie pirmos progos eisim pažiūrėti jo. Mano išmanymu jis bus puikus monumentas. Kitą šventadienį, labai anksti, aš jau slankiojau aplink vartus, kai pamaciau vyrą, sekiau jį... ir nustebau pamaciusi jauną moterėlę prie jos vyro kapo, karčiai beverkiančią! Jis pamatė ją pirmiau negu aš... sustabdė vežimą ir išlipo, ir, pasakęs vežėjui kad sutvarkysias rozes vėliau; -ėjo. Jis atėjo prie savo žmonos kapo ir keletą minučių žiūrėjo į gražų monumentą; tačiau verkianti mergaitė anapus tako kvaršino jį; tikrai, kankino jį. pagaliau jis atėjo ir sustojo šale jos.

- Kam tu verki? Juk ašaros nepadės jam, ar tau.

- Aš žinau, - bet gyvenimas be jo, yra labai sunkus. Kai kada aš negaliu susitūrėti nuo verkimo. Jis buvo toks geras... ir aš mylėjau jį. Žinau: jis yra laimingas. Aš verkiu už save ir sau.

- Suprantu. Savigailos dalykas. Ar šitų ašarų visuomet toks likimas - jei mes tik teisingai liejam jas? Ar mes asarojame už save - vietoj asaroti už mirusius?

- Taip, už save. - Ji atsakė ramiau. - Aš sužinojau tai keltą savaitę atgal. Dabar liūstu, gailiuos pati savęs. Pirmiau, aš gailėjau Vinco; maniau; kad jis daug ką prarado gyvenime... kad turėjo mirti pačioje jaunystėje, kai mylejo gyventi... Bet dabar... jis apsiprato nauju gyvenimu, ir yra laimingesnis, kaip žemeje. Dabar aš neliūstu, neasaroju už Vincą, bet už save. Tu pastatei aną puikų monumentą pats sau, o ne jai! Tu statei jį dėl savęs - sau, kad galėtum parodyt visam pasauliui kaip tu mylėjai ją. O aš - aš verkiu dėl to, kad neturiu ką atnešti ar pastatyti, kad parodyt savo meilę Vincui; neturiu nieko kitą atnešti, kaip tik laukinių gėlių, kurios suvysta per vieną valandėlę. Tas marmuras pasakos tavo meilę busimiems simtmečių simtmečiams. O aš neturiu iš ko pastatyti... net ir prasto akmenį antkapį ant savo Vinco kapo. Ai, varge, sunkus varge! Kaip sunku kęsti!

Ji vėl apsiašarojo, bet ramiau. Valandėlę viešpatavo tylą. Paskum jis prabilo:

- Jei tas tiesa, kaip tu sakai, kad vien dėl savęs mes nešame gėles ir statome monumentus, ar šis faktas padės mums kęsti skausmą, jei neturėsime iš ko pirkti gėlių ar statyti monumentų? Koks sunkesnis skausmas būtų, jei tu žinotum, kad jis liūsta ir sielojasi kaip ir tu tik dėl to, kad tu neturi iš ko pastatyti antkapio!

- Jis žino, kad aš pastatyčiau - jei galėčiau! Jis žino, kad aš myliu jį, ir kad neužmiršau jį ir niekad neužmiršiu. Bet sunku įtikinti jo prietelius, kad aš labai rūpinuos juom. Sunkiau, kaip galėčiau pakęsti. Jeigu jo motina nebūtų nusipirkusi loto, jis būtų buvęs palaidotas miesto "užmirštųjų" kapinėse, o to aš negalėčiau pakęsti.

- Juodu dar kalbėjosi valandėlę. Paskui vežėjas atvažiavo ir pasakė, kad arkliai nori pasaro ir neringsta. Mergaitė nuejo ir nepasirodė tris savaites; bet vyras atėjo kas šventadienį ir apklojo rožėmis jos Vinco kapą. Ketvirtą šventadienį ji atėjo ir pamatė suvystusias rozes ant abiejų kapų. Už valandėles atėjo vyras ir atnešė jai puikių rožių rūsulį.

- Mano žmona džiaugsmingai dalintusi rožėmis su tavim, kad sumažint tavo širdgėlą, - jis tarė.

- Širdingai dėkoju! Žinau, jos teikiamos iš pat širdies gėlių, ir aš meiliai imu jas. Bet - jos ne m a n o rozes, ir tu ne-

Montreal, Rugėjis-September 1942.

vadinsi mane nedėkinga, jei paprašysiu tavęs, kad daugiau nebe-
nestum jų.

- Tu dabar nekalbi širdim. Tu vien mąstai apie nusenusių
formalumus.

- Galbūt; mes tebesame dideli nusėjęusių papročių vergai,
jog mes vargu žinotum kaip elgties, jei butume laisvi. Bet, aš
negaliu visuomet imti rožių iš tavęs.

- Jei mano žmona būtų čia, ji su dideliu džiaugsmu duotų jas
tau. Ji buvo puiki, kilni moteris - tokia gera, kaip ir graži,
kokiomis ne visos gali būti. Žemė turi vos keletą, kurios galėtų
prilygti jai.

- Tada šis tavo marmuras pasakoja teisybę?

- Taip.

- Džiaugiuosi. Jis yra per daug puikūs, kad galėtų virsti
melu.

Jinai tą pasakius, neatėjo iki kito pavasario; bet vyras at-
važiudavo kas sventadienį, ir apklodavo rožėmis savo žmonos ka-
pą. Tai buvo puikus birželio rytas, kai aš dar kartą pamaciau juo-
dų gretimais. Jie stovėjo žvyriu pribertam takely, ir jis pasako-
jo:

tave... kapinėse prašau tavęs
amžinos bėciulystės, bet čio-
nai mes pirmąsyk susitikome...
ir čia mūsų širdys linko viena
prie kitos, širdgelose ieško-
jo užuojautos, mes drauge liū-
dejome, raudojome. Bet, dabar,
pasalinkime liūdėsį ir skausmą,
ir mėginkime susirast ramybės ir
džiaugsmo.

- Jie nėra užmiršti. Mes
niekad jų neužmiršime. Mes nie-
kad nepaliausime juos mylėje,
bet jie yra praeities gyventojai,
o mes ateities kūrėjai. Ateitis
yra mūsų. Drauge gyvenkime ir
naudokimės ja. Kai kam tas atro-
dys keista, kad aš čia kviečiu

Mano mieliausioji! Aš labai
myliu tave. Didžiai branginu ta-
ve! Ar būsi mano žmona? Aš ma-
nau, jei mūsų mirusieji galėtų
prakalbeti, jie linkėtų mums
laimės! - jis ištiesė savo ranką
ir ji ramiai, tyliai padavė sa-
vąją, ir abu drauge nuėjo.

- Ir laimingai gyveno... kaip
pasakų knygos pasakoja?

Nepriklausoma Lietuva

- Aš manau, kad laimingai. Aš buvau pasiryžusi dalyvauti jų vestuvėse; bet, negavusi pakvietimo, man buvo labai sunku sužinoti kada jos įvyks. Tačiau sužinojau, ir nueėjau. Jungtuvės įvyko mazoje bažnyteleje kurią ji lankydavo, ir aš taipgi nueėjau į tą jų laimės iskilmingą iskilnę. Ar tu norėtum žinoti, ką jis davė savo nuotakai vestuvių dovanų?

- Norėčiau. O gal atspėsiu! Gyvi žmonės vaidina labai keistus dalykus kapinėse. Jis gal būtų pastatė monumentą ant jos vyro kapo?!

- Tikrai. Kai kurią dieną eisim pažiūrėti jo. Gal būtų tu pažinai jį?

- Pažinau. Aš pažinau jį - bet mes nežinojome, kad jis rado savo žmoną kapinėse. Aš buvau jų iskilnėse, bet tavęs ten nemačiau.

- Aš manau kad nematei. Šiandien bus interesinga diena klūbe, veik visos vėlės susirinks. Tai bus patogus laikas perstatyti tavę, ir tuomet nereikės tau vienai liūdėti ir klajoti. Aš manau, kad laikas eiti.

- Galime eiti. Aš nesiskubinu, bet jei tu nori eiti, aš eisiu sutavim.

- Eisime. Jau laikas perstatyti tavę ir gauti numerį.

K a i A t e i s

Putinas

Kai ateis nelauktoji viešnia,

Ir šaltas lūpas pabučiuos...

Nejaugi paskutinėj mano amžiaus šventėj -

Tu nebūsi pas mane svečiuos?...

* * * * *

Montreal, Rugsejis-September 1942.

TEN, KUR RŪPINTOJĖLIS PAKELESE LIŪDI

M. Miliūtė

Dieną ir naktį, vasarą -
ziemą, per metų metus kaitrąi
kepinant ar speigams išivies-
patavus Lietuvos pakelese Kris-
tus susimąstęs stebi savo liūd-
nai skausmingu žvilgsniu kiek-
vieną; metų naštos sukuprintą

senelį, ar tiesų jaunatvę žydintį
jaunuolį, ar nekaltumu zerintį
kūdikio veidą. Šiandien Rūpinto-
jėlis nevienas Lietuvoj liūdi.
Tukstancių tukstanciai lietuvių
rymo kaip pakeles skausmingas
Kristus ir jų veidai išraižyti
gilaus skausmo vagomis.

Mėnulio šviesą kartu su iš-
kritusio sniego atšvaistu teikė
kambariui balksvą prieblandą. Ker-
tėje, prie lango, nemigo ir siel-
vartų kankinama, gulėjo mažonius
veidų senutė. Per jos išdžiūvusį,
raukšlėtą veidą riedėjo asaros.
Jos išblukusios mėlynos akys da-
bar dažnai salvedavo asaromis.
Kiekvieną poterėlį ašara vilgė.
Prisimine sunelįo paskutinius
atsisveikinimo žodžius:

- Nesisielok, motute, lai-
mingai paspruksi iš maskolių na-
gų. Kaip saulutė pakils, būsiu
uz sienos. Budek šianakt, motute,
ir melski man Dievo palaimos.

Daug kartų saulutė kilo ir
nudažė padangę raudonu, tarytum,
kruvinų gaisru. Motutės sunelis
buvo už sienos, bet ne šveicarių
sienos, kurią norėjo pasiekti, tik
žiauraus maskolio rankose atsidu-
ręs buvo istremtas Sibiran.

Kai dangus balavo prieaušriu, močiutė sengalvėlė asarodama vis dar melde dangaus palaimos savo sūneliui. Kartu su senele, prie kelio, po sniego patalu, būdėjo Rūpintojėlis. Jo liūdname veide reiskės rūpus ir neišsakomas gerumas.

Dar nedienojus ir danguje plevenant ryto žvaigždėms, prie lango rymojo jauna moteris. Į balsvą prieausros toli ji buvo įbedusi liūdny akių saltą žvilgsnį. Kadaise ji svajėjo saulės kupiną ateitį... Šiandien prieš save matė juodą, neaiškų rytojų. Dabar atsiminimai pynesi surizgusiomis gijomis... Atostogų metas... Jiedu buvo jos tėviskeje. Dangaus melynėje vyturėlis vyturiavo ir atoluose buvo matyti besiganančios bandos. Kązkokia ramybė ir saldys juodu gaubė. Jo juodos akys liepsnojo spindulinga viltimi kada jai tvirtino naiviais vaikiskais žodžiais:

- Kitą vasarą, Laimute, mudu turėsime savo kampelį. Tu busi mūsų namų karalienė. Nuo ryto lig vakaro tu karaliausi, o aš busiu laimingas tavo valdins; sėdėsiu prie tavo kojų ir lauksiu savo karalienės išakymų...

Daug mėnesių praslino nuo tu atostogų ir beliko vos kelios savaitės iki "valdins" būtų sėdėjęs prie "karalienės" sosto, bet likimo buvo lemta kitaip. Šiandien jis ištremtas, kur Rusijos gilumon. Ji liūsta. Sujukusios liūdnos mintys padriuksejo jai per galvą; ar pasimatys juodu kada?

Nuoširdžiu, ramiu ir susimąsciusiu žvilgsniu rymo prie kelio Rūpintojėlis. Jis liūdi kartu su liūdinciais Lietuvos gyventojais.

Rausva aušra nušvietė dangaus skliautus ir dangum plaukė rausvai auksinės debesų grovelės. Paskui iškilo saulė ir apšvietė išsimiegojusią žemę. Saulė švietė pro langą ir pynė aukso gijas į tankias mergytes garbanas. Skaidri saulės sviesa atmerkino mažytės zydrąsias akeles.

- Mamute! Galiu keltis?

- Ar išsimiegojai, mano angelėli?

- Mamute, aš sapnavau tėtuką! Mudu lošėm "Kiauliukę." Tėtukas vis pralošdavo ir turėdavo mane pabučiuoti. Paskutinį kartą pabučiavo į šią skruostą. Ar matyt, mamute, kur tėtukas pabučiavo?

- Taip, mažyte. Tėvelis paliko raudoną rožę ant skruostelio.

- Mamute, kada tėtukas sugriš pas mus?

- Nežinau, dukryte. Dabar poterėlius kalbėk, mažyte, kad tėtuką greičiau paleistų rusai.

Motinos ir dukrelės veiduose pasirodė liūdna rimtis. Kaip pakeles Rūpintojėlio jų žvilgsnių gilumoj buvo matyti liūdnas giedrumas.

Diena slinko vakarop. Mirš-

tančios dienos šviesa greitai geso ir tamsos šešėliai smeksčiojo po kambarį. Padangėj buvo pradėjusios mirgeti žvaigždės.

Vienojo Kambario kurtėjų žiburys blausiai apsvietė stalą. Prie jo sėdėjo jaunas vaikinąs, sielvartų sutrauktu veidu, smarkiai įkniaubęs į delnus. Kitam kambario gale, apie krosnį, triušėsi senutė motina. Ji motiniškai rūpestingą žvilgsnį dažnai kreipė į nusiminusį ir nevilties apimtą sūnų. Viena mintis be atvangos dilgino jos smegenis; kaip sūnų ištraukti iš nusiminimo bedugnės?

-Sūneli, eitum pačiuožti šį vakarą. Tokie gražūs vakarai!

- Mama, - tarė sūnus mostelėjęs atžagaria ranką, - aš bučiau pašutinis nieksas jei ečiau į ciuozyklą, kada kencia mano ištremti draugai. Tas suėmimo vaizdas taip ryškiai stovi prieš mano akis! Mama, dovanok, kad taip dažnai jį atkartoju. Man lengviau pasidaro išsipasakojus. Aš visa mačiau, vienok buvau bejėgis; negalėjau jų išgelbėti. Šiandien astuoni mėnesiai diena į dieną kaip juos, lyg gyvulius sugrūdę į vagoną isgabeno. Bergždžios mūsų pastangos juos išlaisvinti. Dieve mano, už ką mus baudi?

- Sūneli mielasai, nesi-sielok. Sunykxi, apsirgxi ir tada visai nepajėgsi dirbti tremtinių labui.

Vaikinas rankas ant nuga-

ros sunėręs, straiigė skersai ir išilgai kambario, išmeigęs drumstas, liudėsio pilnas akis į neaprepiamą toli.

- Mama, kaip sunku kentėti man, o ką tremtiniai turi iškęsti... Ir jo akys pritvinko asarų.

Rūpintojėlis didžiai gailėdamasis Lietuvos kenciančiųjų žmonių, tarsį, daugiau parymosusimastęs ir paskendo liudnose svajose.

"Š.K.A."

* * * *

O, PERLE DANGAUS!

Marija Aukštaitė

Kur mano vaikelis?...
Kur mano tėvyne?...
Ak, Dieve! koks kelias -
Dygliais apsipynė...
Ak, mano, vaikelį,
Išplestas iš rankų.
Vargdienelio dalį
Šalti vėjai tranko.

Gal pūgoj užmigęs?
Amzinai be žado...
Gal kitą Matusę -
Danguje surado?...
O, Žvaigzde, aukstybių!
O, Perle sielos!
I, taure kartųbių -
Nuleiski, giedrės.

* * * *

Nepriklausoma Lietuva

D Z Ū K Ē

G I M T O J I Š A L I S

(Magdūtės pasakojimai)

Tėsinys

Taip tai Magdūtė, vieną ankstyvą rudens dieną, pradėjo Krukauskienės priešpradinę mokyklą ir kaip jau minėjau, antroje mokyklos dienoje - ji jau gavo elementorių ir pradėjo mokytis pažinti raides.

Senutė Krukauskienė buvo gera moteris, bet ir labai gera būdama, negalėjo išvengti bausmės nekuriems vaikams. Nors jos teikiamos bausmės buvo labai žmoniškos; nes už lengvesnius prasižengimus reikėjo stoti į kampą, už lengvesnius - laikyti iškėlus sluotą; o dar už didesnius - klaupiti ant kelių.

Bet Magdutei ir tos lengvos baudos bausmės atrodėdavo labai baisiomis, ir ji stengdavosi būti labai paklusni; išmokti jai užduotas pamokas gerai, ir niekuomet nepavėluoti mokyklon. Del to, į vienerius metus, Magdūtė ne tik išmoko gražiai skaityti ir rašyti, bet nebuvo nei karto bausta ir dabar, ji jau buvo prisiuosus stoti į valdzios pradinę mokyklą.

Bet pirmą negu mokykloj mokslas prasidėjo tą vasarą, Magdūtė pergyveno du labai atmintinus įvykius. Vienas, tai pirmas, kuri Magdūtė atsimena, - saulės užtemimas. Dieną kurioje saulė užtėmė, buvo labai silta ir giedri, tad užtemimui atėjus, pasidare

ore rausvai gelsva spalva, lyg šokinėjanti rituliukai mirgėjo prieš akis; o žmonės žiūrėjo į saulę pro aprūkčius stiklo gabalus.

Antras įvykis tai buvo didysis gaisras, kuris beveik visą Alytų nusiaubė. Gatvėje, kur Magdutės tėvų namas stovėjo – tik jis vienas išliko nesudegęs. Žmonės sakė, kad stebuklingu būdu tas namas išliko; gal dėl to, Magdutės tėvai, nesykstėjo vietos padegėliams, laikydami istisas šeimas po kelis mėnesius, kol tie neišsigijo sau nuosavą pastogę.

Laikė gaisro, Magdūtė prisižiūrėjo, kad yra labai geros širdies žmonių, kurie nežiūri nei nuovargio nei gyvybei pavojaus, kad savo draugo ar pažįstamo pastogę nuo ugnies išgelbėjus.

Pavojaus sirenai sušvilpus, Magdutės mama gulinti lovoje, liepė Magdutei broliuką ir sesutę laikyti už rankučių; kol kas nors juos išves į nepavojingą vietą. Mažiausia, vos trijų dienų amžiaus sesutę, – prase merginą kuri visus priziūrėjo, kad neštų mazytę į kleboniją ant kalno. O ugnies pavojus jau buvo čia pat, ir pro duris išeiti buvo perkaršta, tad visus ištraukė pro langą ir nunesė geri žmonės tolyn į daržus, paguldė ligonę ir pašodino ant suverstų daiktų Magdūtę ir jos broliuką su sesute. Iš čia tai Magdūtė ir stebėjo žmonių gerasirdiškumą, ir vis save tikino, kad kai ji užaugs didelė, tai būtinai tiems visiems žmonėms kuom nors atsilygins.

* * *

Baisi ugnis. Žmonių kliksmas, dejonės ir ašaros, juk nevienas nustojo visko ką turėjo, užbaigė liūdnu ir skaudžiu nusiteikimu tą gražią ir giedrią dieną. Aplink, kur tą dieną saulė patekėjus rado gražius, džiaugsmų ir pasitenkinimų perpildytus namus, sodybas – nusileisdama paliko, apdegusius juodus griuvesius, dūmų smilkalais padengtus...

Tai buvo vienas iš pirmųjų, labai skaudžių patyrimų Magdutės gyvenime. Jeigu tokia nelaimė būtų ištikusi kuri nors Lietuvos miestą pačiai Lietuvai valdantis, tai kiti miestai miesteliai ir kaimai, būtų tuojaus sutvėrę pagalbos komitetus, ir tuos nelaimingus padegėlius suselpe; bet tuomet lietuvio iniciatyva ir geras jausmas, merdėjo po ruso vergijos letena ir tuo reikalu nieko nebuvo padaryta. Žmonės skurdo, aimanavo, kol vargais negalais, patys iš vargų išsikapstė.

O svetimai valdžiai irgi lietuvio nelaimė buvo svetima. Jiems rūpėjo kaip lietuvį išnaudoti, o ne kaip jam pagelbėti.

Neužmiršk, lietuvi, kad ir šiandien Lietuva ir jos vaikai, velka jūngo nastą.

Nepriklausoma Lietuva

MONTREALO KRISLAI

V E D A P E T R U T Ė

LANKĖSI.

Rugsėjo pabaigoj, lankėsi Montreale Kanados lietuvių Gen. Konsulas G.L.P. Grant-Suttie.

Ši kartą Konsulo vizitas buvo liūdnas: dalyvavo savo artimo giminačio (svogerio) vyriausio teisėjo Greenshield'o laidotuvsė.

Kanados Lietuvių Taryba, išreiškia gilią užuojautą Garbingajam Konsului taip staiga netekus sielai artimo žmogaus.

* * *

TAIPGI...

Šiomis dienomis lankėsi Montreale žymus muzikės prof. Čizauskas. Tą proga vizitavo Sv. Kazimiero parapijos kleboną kun. J. Bobiną, taipgi aplankė daug žymių istorinių vietų.

* * *

PILIETYBĖS REIKALAI.

Vidury rugsėjo, viesėjo Montreale p-lė Jasiukynaitė. Čia atvedė mūsų lietuvaite pilietybės reikalai, ir tą proga susipazino su daug lietuvių, dalyvavo keliose puotose ir parengimuose, įgavo gražios simpatijos.

Panele Jasiukynaitė atlan-

kė "Nepriklausomos Lietuvos" redakciją, įteikė savo ir Onutės Jackevičiūtės prenumeratas sumoje \$3.00, ir pašikalbėjusi Marijos Aukštaitės seimoje, išvyko į New Yorką.

* * *

SPALIŲ PRADŽIOJE ...

"Nepriklausomos Lietuvos" redakcijoje lankėsi ponė Matilda Žinaitienė su savo vienuolėliu sūnumi Sigitėliu.

Ponios Žinaitienės vizitas buvo malonus, nes p. Žinaitienė yra rimto pobūdžio moteris, Sv. Elzbietos dr. jos aktyvi narė, ir Kanados Lietuvių Tarybos Moterų Sekcijos yoli rėmėja. Augina labai gražioj dvasioj sūnų Sigitą, kuriam ruošia ateitį į mokslą, o Sigituks tikrai stebėtinai protingas ir vikrus berniukas.

p. Žinaitienė apsilankymo proga, įteikė savo giminačio Juozo Kurtinaicio dviejų dol. auką ir "N.L." prenumeratą.

* * *

P.MOTUZU FILMOS.

Neveltui Montrealo lietu-

vių visuomenė laukė ir nerymavo, kad susilaukti brangios Lietuvos į Montrealą bent ekrane! Ir štai, per tris dienas, vieną dieną Vytauto klube, kitas dvi – parapijos salėje, išaugo nauja Lietuva mūsų sirdyse ir išiamzino. Tikri Lietuvos vaikai – lankė filmas pakartotinai, verkė ir ažiaugėsi, bet į Vilnių mūsų garbingos kariuomenės triumfališkas išengimas – buvo tragiskai kiekvienos širdies pergyvenamas, ir čia baltavo dažnoj rankoj asarų nosinaitė.

O, tos pilys... tos senosios Motinos! Paskendę purpuro varsose, degė sirdy gyva ugnimi!.. Ir upės safyrynes juostas pasikloję, milijonus kartų daugiau šu lietuvio siela susiliejo, subangavo. Kultūriniai pastatai, paminklai, rūmai ir penkiasimtmečiai mēno kamienai, atblizgo nauju gyvesiu, tikresne ir jau nesugriauinama lietuvio dvasia, kurios asaromis išsiveržė nauja ugnis kovai už savų kultūrų kelią ir laisvę, už surakintosios nekaltos Lietuvos nepriklausomybę!

Ir nekalti stogo lizdų garneliai, sukėlė publikoj okupantų žiaurumo pasišlykštėjimą.

Kas apsakys montrealiečio pergyventą jausmą žiūrint į gražią, taikią, nekaltą ir mielą Lietuvą, kuri už groį, už vergijos spynų... Nevieno tiesėsi gaili mintis į savas apielinkes, ir ieskojo laukuose ar paupiuose bent savo berzo, gluoksnio, liepos ar senos obels.

Už šį visą pajutimą, trūksta žodžių išreiškimui padėkos Broliams Motuzams, bet lai vienas galingas balsas, viso Montrealo lietuvių balsas pasiekia Jus, Broliai Motuzai, ir pasakotą, ką mes trokštame pasakyti: garbė Jums! Padėka Jums!

* * *

PADEKA.

Kanados Lietuvių Taryba, nuosirdziai dėkoja ir poniai S. Batkienei pasirūpinusiai atsiųsti Pittsburg'o Lietuvių Kambario paveikslą, kuri panau-dojome "Nepriklausomos Lietuvos" virsely šių metų rugpiūcio lai-doje.

* * *

NUOŠIRDŽIAI

Dekoja McGill universiteto studentas Antanas Navikevičius Gen. Konsului G.L.P. Grant-Suttie ir visai Toronto lietuvių visuomenei už gražų ir vaisingą priėmimą, sutikimą ir išleis-tuves.

* * *

IŠVYKSTA.

Netolimoj ateity, išvyks-ta į vakarų Kanadą uolį ir ne-nuilstanti K.L.T. veikėja po-nia Salomėja Pundziuvienė su gražia dukrele Aldute, atlan-kyti savo pusseserę; kuri po pavoingos ir sunkios operaci-jos dar vis sirginėja.

Linkime poniai Pundziuvie-nei laimingos kelionės Aldutės biciulystėje, o jos giminaiti sveikatos ir ilgo gyvenimo.

* * *

PO VASAROS ATOSTOGŲ

Vytauto Klubo "Aido" cho-ras jau pradėjo savo lavinimo-si darbą. Choro pamokos įvyksta antradieniais – pradžia 8:30 vakarais.

Choras kviečia jaunuolius ir suaugusius mylinčius dainos meną negaišinant laiko prie

Nepriklausoma Lietuva

choro prisidėti. Kurie esate gamtos apdovanoti gerais balsais, nelaiskite jiems veltui sunykti.

Dalyvaudami chore, ir patys turėsite malonumo, ir savo dainomis suteiksite kitiems pramogų bei pasigėrėjimo.

* * *

DARBAS ATOSTOGOSE

Aukštaitės sūnus studentas Antanas atostogų metu lankėsi Toronte, tačiau tas atostogas sunaudėjo kultūriniam tikslui: applanke daugelį kolonijos lietuvių ir gavo gražų skaičių "Nepriklausomai Lietuvai" prenumeratorių. Šiam pavyzdingam jaunuoliui už jo pasiaukojimą ir atliktą gražų žygį - K.L.Tarybos centras reiskiamė giliausią ir nuosirdžiausią padėką!

Tokie jaunuoliai, kaip Marijos Aukštaitės sūnus, tai mūsų kolonijos pažiba ir viltis.

Linkime jiems geriausio pasisekimo moksle, ir visame gyvenimo kely!

* * *

GRIŽUS PO ATOSTOGŲ

P-lė Helena Bandžiūtė vietinė mokytoja, sukūrė ar atnaujino Švenciausio Vardo Marijos jaunamečių mergaičių kuopelę prie lietuvių Sv. Kazimiero parapijos.

Šioj draugijoje auklėjamos jaunuolės nuo pradžios mokyklinio amžiaus, ir paskui sukakus 14-kai metų - įstoja į Š.M.Nekalto Prasidėjimo draugiją. Auklėjimas ir tikslas gražus, ypatingai tokiose tauriose rankose, kaip panelės Helenos.

Patartina tėveliams savo jaunametes mergaites prirašyti.

PAVAIŠINTA!

Rugsėjo 19 dieną, vietinės lietuvių parapijos salėje, buvo suruošta jaunamečių mergaičių chorui gražus ir jaukus pokylėlis.

Pokylėly dalyvavo ir choristes vaisino vietinis klebonas kun. J. Bobinas, varg. K. Žiziūnas, ir gražus skaičius svečių ir chorisčių tėvelių.

* * *

MIRUSIUJŲ MIESTE...

Spalių 4 dieną apie 3-4 val., gausi minia lankė tylų mirusiųjų miestą Montrealo kaune.

Tą dieną, ir vietinė lietuvių parapija vadovaujant klebonui kun. J. Bobinui, su gausia procesija atlanke lietuvių kapus, sudėjo maldų vainikus, apklojo asaromis ir gėlėmis.

Gausiai ore lakstė byrančių baltų krizantemų žiedai, tarytum vėlių pasaulis bendravo su gyvaisiais.

* * *

SUSIŽEIDĖ

Maždaug prieš mėnesį laiko, jaunuolį Joną Jokubauską ištiko skaudi nelaimė: iskrūto is aukšto medžio, apsidaužė veidą ir skaudžiai susizalojo abi rankas, kurių net kaulai ilūzo. Bet, ligonis gaves gerą medicininę pagalbą, ir keletą savaičių panesiōjēs rankas gibsinuose tvarsciuose, jau baigia susveikti. Dėl įvykusios nelaimės ir iskentētų skausmų, reiskiamė J. Jokubauskui nuo-

širdžios užuojautos. Iš šios nelaimės turėtų pasimokinti ir kiti jaunuoliai, kad per daug pasitikėti savo vikrumu bei jaunatviška energija - kartais būna gan pavojinga! Neveltui sakoma: "Atsarga, gėdos nedaro".

* * *

SKAMBĖJO VEDYBŲ VARPAI.

3 dieną spalio šių metų, ištėkėjo p-lė Juzutė Bagdonaitė už Juozo Sarulio.

Jiems patarnavo p-lė M. Arlauskaitė su p. Pranu Alekna.

Ta pačią dieną susituokė Onutė Žvingilaitė su p. Antanu Kreiviu.

Jiems patarnavo jaunojo sesutė M. Kreiviūtė, su p. Jurgiu Merkiu.

* * *

12 dieną rugsėjo, paskambino vestuvių varpai Petriui Čelkiui ir Onai Gužaiti, kurie po keturių dienų pažinties susituokė amžiniais moterystės ryšiais.

Jaunieji išpildė anglų megiamą principą visu simtu nuosimčių: "Everything quick", nes per tas keletą dienų jie suspėjo ne tik vienas kitam pasizadėti, bet taipgi tapo surengtas ir puikus vestuvių pokylis, kuris įvyko "PrincArthur" salėje.

Linkime jaunavedžiams, kad taip laimingas, skaidrus ir sklandus būtų jų šeimininis gyvenimas, kaip sklandžiai įvyko jų vedybos.

* * *

Pora savaičių atgal, ir Petro Čelkio sesuo Ona susituokė su anglų tautybės vaikinu. Lin-

kėdami laimės, norėtume matyti, kad O. Čelkiūtė nors ir už kitą tataučio ištėkęs, - nepamirštų esanti lietuvė, ir kiek sąlygos leis, - palaikyti su lietuvių rūsus.

* * *

5 dieną rugsėjo, ištėkėjo p-lė Pranutė Praspeliaskaitė už svetimtaučio vaikino.

* * *

24 d. spalio, ištėkės Albi-
na Paulauskaitė, už p. Rugie-
niaus.

* * *

Rugsėjo 26 dieną šeštadienį, puikiai išpuostoj ir gelėmių skendinčioj lietuvių bažnyčioje, iškilmingai susituokė mokytojas Petras Vaupsas su p. Maryte Liukaityte. Jaunuosius palydėjo gražus ir didelis pulkas.

Po bažnytinių apeigų, jaunojo tėveliai p.p. Vaupsai, su rengė ukrainų katalikų svetainėje esancioje Point St. Charles, puikų vestuvių banketą, kuris pasižymėjo ne tik gražiai paruoštais stalais ir skaniais valgiais, bet ir svečių gausumu, kurių dalyvavo apie 200 asmenų. Jų tarpe ir mokyklos "Principālas" ir keletas žymių valdžios pareigūnų. Pokylis praleista linksmoj ir jaukioj nuotaikoje.

* * *

20 dieną rugsėjo pas p.K. Žižiūnus, susižiedavo p-lė M. Petrauskaitė iš Binghamton, N.Y. su p. Juozu Abramaviciu iš Montrealo.

RUOŠIAMA VAIDINIMAS.

Artėjant žieminių parengimų sezonui, Kanados Liet. Tarybą rūpinasi duoti progos visuomenei, kad ką nors gero scenoje pamatyti. Ši kartą parinko, roles priruošę "Genovaitės" vaidinimui.

Kaip visuomet, taip ir ši kartą K.L.T. paruos puikų scenoj perstatymą, tuo labiau, kad ši veikala rezisuoja patyrę rankos asmeny p-lės M. Arlauskaitės.

* * *

MŪSU MOKSLEIVIJA.

Montrealo lietuviai vis labiau ir labiau pradeda suprasti mokslo svarbą, ir todėl visa eilė jaunuomenės lanko aukštesnias mokyklas, vienas kitas krislas pateko ir į universitetą.

Šiuo tarpu tik tiek apie mūsų moksleiviją kuri pirmomis mokslo dienomis entuziazmo pagauta, tik galima paminėti tuos, kurie dar rodos nebuvo spaudoje paminėti. Tai A. Luksas labai rimtas ir garbės vertas moksleivis, kurs jau paskutinis metas studijuoja Montreal College vedamą kunigų Sulpisigon'ų.

Moksleivis A. Luksas savo gražiu, tyliu ir puikiai auklėjamu charakteriu, duoda mums montrealiečiams vilčių susilaukti, geros asmenybės.

Tų pačių kunigų Sulpisigon'ų vedamoj kolegijoje, pradėjo eiti mokslą ir Alf. Pundzius. Linkime pasisekimo.

* * *

BAIGĖ MOKYTOJŲ SEMINARIJĄ

Praeitą mokslo baigimo se-

Montreal, rugsėjis-September 1942.

zoną, baigė mokytojų seminariją p-lė Jūlytė Bobinaitė vietinio klebono sesutė.

Jūlytė puikiai atsižymėjo moksle, ypatingai paįsioje; už kurią mokykloje gaudavo aukščiausius pažymius.

Dabar panelė Jūlytė turi nupiešusi keletą paveikslų, kurie puikus ir originalūs, taipgi parodo kūrėjos talento gabumą.

Gražios laimės ir pasisekimo!

* * *

ATSIDARĖ NAUJĄ BIZNĮ.

Rūtelės Kilimonytės talentingos šokėjėlės tėvelis, atsidūrė naujam siuvėjų kontraktoriaus bizny. P.Kilimonis kaipo darbštumo uoli bite, neabejotinai išvystys savo planus, tad linkime geriausios laimės!

* * *

VILLE LA SALLE LIETUVIAI

Tai kultūros vainikas. Ten prisiglaudė "Nepriklausoma Lietuva" kaip prie geriausių brolių, ir dabar pastoviai kas mėnuo iš ten išeis.

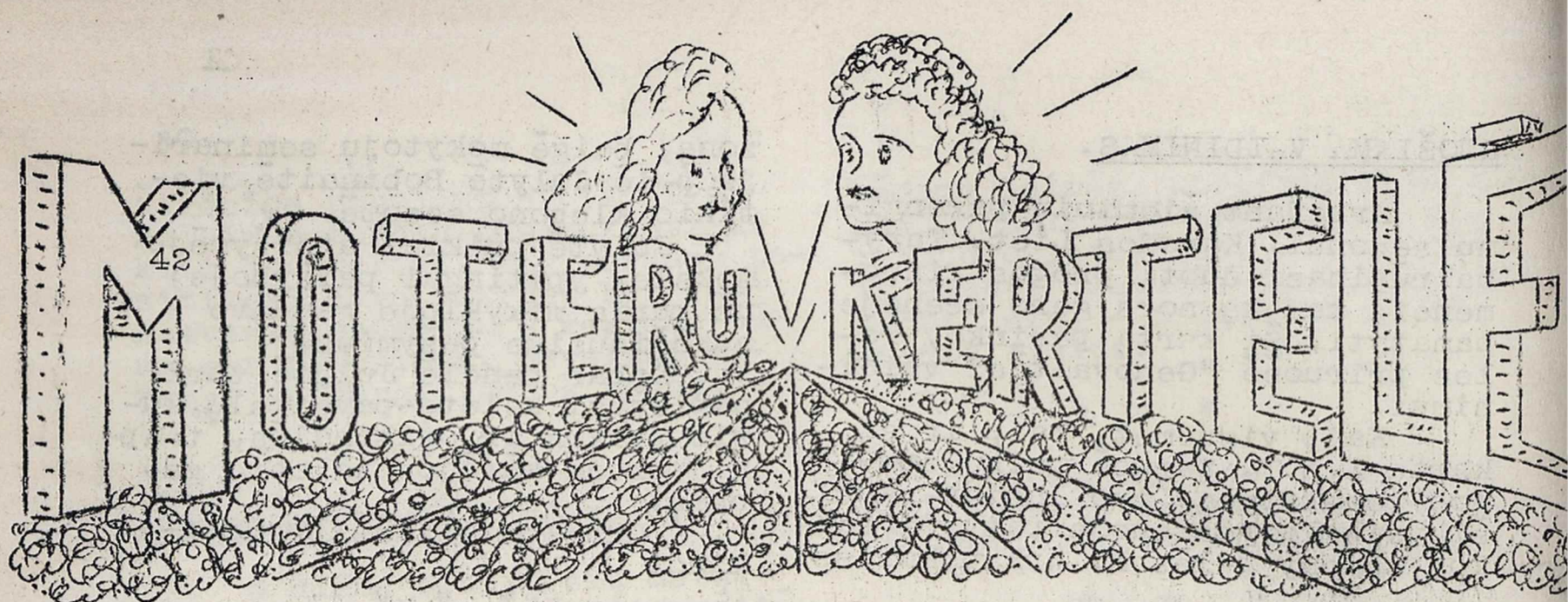
Kada kiti po sunkių dienos darbų ilsisi, Ville La Salle lietuviai įknibę mažam spaustuvės kambarely dirba! Garbė Jums Villesaliečiai! Garbė masinistui Leonui Gudui už tiek įdedamo darbo ir pasisventimo.

* * *

RUOŠIAMA VAKARIENĖ

K.L.T. pradžioje visų kity parengimų, ruošia "N.L." naudai vakarienę. Vieta ir laikas bus pranešta skelbimų lapeliuose.

* * *

AD. MICKEVIČIAUS MINTYS

"... Tegu deda kiekvienas savąjį talentą artimo labui, kaip auką šventykloje, slapta ir nesisakydamas, kiek yra idėjų. Ateis laikas, kada aukų dėžutė prisipildys, o yra ranka kuri užrašinėja, kiek kas yra idėjų.

Bet, jeigu girsitės, kad, girdi, tiek ir tiek idėjų, tada Jus išjuoks žmonės ir pažins, kad davėte savąjį talentą tik pasigyrimui.

Nuopelnai darant gerą artimui, yra, tarytum parakas. Kas paraką plačiai išbarstęs padėgs, padarys tik mazas kibirkstelės be jėgos, užesio ir trenksmo.

Bet kas paraką giliai užkasa padėgs, tada jis išneš į padanges žemes ir sieną su didžia jėga, užesiu ir trenksmu, o žmonės sakys: "Ištikrųjų tai buta daug parako, nors jo ten buvo visai nedaug, bet tiksliai užkasta giliai. Tad ir nuopelnai giliai paslepti apsireiškia puikiai; taip, kad jie niekuomet viesai svaistomi taip neapsireikštų.

Nuopelnai už kilnius darbus, yra tarytum grūdas. Jei mes nešiosim tą grūdą rankoje ir visiems jį rodysim, saukdami: "Štai, koks didelis grūdas!" - tada jis sudžius ir nieko iš jo neiseis. Bet kas užkasa grūdą į žemę ir kantriai laukia keletą savaitių, tada tasai grūdas išduoda augalą. O kas grūdą varpoje pasleps ateinantiems metams, tas susilauks simto grūdų, o iš to simto tukstančių tukstančius. Todėl juo kas laukia ilgiau užmokesčio, juo didesnę gauna."

* * *

KAS LABIAU BRANGINTINA: ŽMOGAUS BŪDAS AR MOKYTUMAS?

M. Javarauskaitė

Vengrų filosofas Eotvos yra pasakęs, kad žmogaus vertė pareina ne nuo proto pajėgumo, bet nuo valios. Tą patį tvirtina ir gabus anglų poetas Coteridge, kuris, jaunas būdamas, visiškai nemokejo savęs valdyti. Jis taip priprato prie svaigalų, apgaulės ir netvarkingo gyvenimo, kad ne tik savo seimą padarė labai nelaimingą, bet ir pats buvo nelaimingas ir prarado savo sveikatą. Po 20 metų tokio gyvenimo jis padarė išvadą, kad ne mokslas ar gabumai žmogų išaukština, bet stipri valia ir mokejimas susivaldyti.

Franklinas, didis Amerikos politikas, mokslininkas ir išradėjas, dažnai sakydavo, kad jo gyvenime ne mokslas jam laimę ir pasisekimą atnešė, bet geras krikščioniškas būdas.

Tad, pažiūrėkime, koks tai yra tas būdas, kuris žmones daro kilniais, naudingais. Mėgstame sakyti, kad tas ar kitas žmogus yra tvirto būdo.

Tvirto būdo žmogus vadinasi tas, kuris turi tvirtą valią, kurio valia užgrūdinta gerame; kuris įpratęs visur ir visuomet elgtis pagal savo nusistatymą. Tam reikalinga daug savęs atsizadėjimo ir savitvartos. Niekas veltui negauna šios dovanos. Sako, kad protą Dievas mums davė, bet būdą mes patys turime susidaryti, taip, kaip pastatą pastatyti. Kaip namas iš atskirų plytų pastatytas, taip būdas iš mažų veiksmų, minčių ir pastangų sudarytas, tačiau jis brangesnis už puikiausią pastatą ir už visą auksą, o jo sudarymas yra puikiausias darbas šioje žemėje. Tai yra turtas, kuris niekuomet neprazus ir žmogui duos daug daugiau nuosimčių, negu materialiniai turtai.

Valstybė didžiūojasi savo garsiais vyrais, kurie neturėjo progų universitetų lankyti, tačiau turedami kilnias sielas, didžias pareigas ejo.

Linkolnas buvo savamokslis, bet tapo Amerikos J. V. prezidentu ir vergijos naikintoju. Bet jis buvo ir tas vyras, kuris jaunas būdamas ejo pėsčias 16 klm. per lietu ir purvą, kad tik gražintų skolintą knygą pažadētu laiku.

Gema Galgani, kuri tik pradžios mokyklą baigė, neseniai buvo Montreal, rugsėjis-September 1942.

Popiežiaus Pijaus XI paskelbta šventąja. Ji buvo paprasta mergaitė ir turejo tokius pat palinkimus, kaip ir mes, nes ji pati raso, kad buvusi pikta, nekantri, isdidi, tačiau supratusi, kur nueity nepavaldydama savo aistrų, ji pasiryžo būti kantri, svelni, nuolanki, kaip josios Dieviškasis Išganytojas. Helengva jai buvo tai pasiekti, bet ji pasiryžo, istesejo ir laimejo.

Tokių pavyzdžių mes galėtume čia prirašyti didžiausią daugybę, nes jų pilna žmonijos istorija. Visi jie mums parodytų, koks didelis turtas ir koks didelis gero šaltinis yra geras būdas, ir kaip žymiai sumazėtų pasaulį nemalonumai, jei daugiau žmonių rūpintųsi savo būdu, jo isdirbimu. Pameginkime nors vieną savaitę suregistruoti visus savo būdo trūkumus ir pamatysime, kaip labai jie temdė mūsų santykius su kitais žmonėmis, trukdė tinkamai atlikti pareigas. Jie nekartą gal išspaudė kitiems ir asarą, išvedė iš lygsvaros, supykino, visokių minčių užraugė pas kitus. O ir mums patiems mūsų pačių būdo nedėkkliai pridare daug nemalonumų, gal ir nemaza nuostolių. Pameginkime patikrinti, ir savaitės gale viskas bus aišku.

Tad nėra jokios abejonės, kad geras būdas yra didelis turtas, labai svarbus dalykas gyvenime. Tik nereikia suprasti, kad GERAS BŪDAS tai jau yra toks būdas, kuris turėtų padaryti žmogų pakopa, ant kurios galėtų visi laiptuoti, kam tik patinka. Gero būdo žmonės, nėra istizeliai ar visiems besilankstą. Tai yra ir savo verte žiną žmonės.

Dabar atsakykim į klausimą: kas geriau, būdas ar mokytumas? Reikalingas ir vienas ir kitas: ir mokytam reikalingas geras būdas ir gerą jau turinciam mokytumas, nusimanymas, apsisvietimas, geras savo amato mokejimas, nusimanymas svarbiausiais gyvenimo klausimais. Jei prie gero nusimanyimo pridedi ir gerą būdą, tai tavo kelias gyvenime nebus sunkus ir tu galesi daug gero padaryti. Jei neturejai progos isigyti mokslo, bet jei turi gerą būdą ir dedi pastangų svarbesniais gyvenimo klausimais isigyti žinių, tai tavo gyvenimas yra tikras ir tau gali puikiai sektis.

Bet gali būti labai nelaimingas kad ir daug žinių turis, bet labai blogą būdą turis žmogus. Geras būdas - didelis turtas, bet dar jis bus didesnis, jei prie jo prisides ir sviesi galva.

Ne tas yra didis, prieš ką milijonai
Prispausti reteziais žemyn galvas lenkia,
O dvasioje keikia; didžiais ne tironai,
Kurie reikia garbinti, nors jie visiems kenkia.
V. Kudirka.

PRAEITIS IR DABARTIS

45

K l a j ū n ė

Prieš dvi dienas bedirbant dirbtuvėje, prisiminiau savo brangią tėvynę Lietuvą. Taip ir gyvenau praeityje per kelias valandas. Mano sielą skrajojo tėvynėj po žalius laukus, po gražius sodus; ausyse girdejosi taip neseniai girdėtos dainos, kurios žavėjo kiekvieną lietuvį, mylintį savo tėvynę.

Atsimenu labai gerai, kada buvau mažytė, ir mamytės liepiama, ganydavau žasiukus; pievoj gaudydavau plastakėles. Po kelių metų, jau pradėjau ganyti karvutes. Nors nelabai megdavau sėdėti prie karvėčių, bet ką darysi, kad mamytė liepia.

Sekmadienį susibėgdavome visos draugės ir traukdavome linksmas daineles. Bet... neilgai tas buvo... Priejo laikas, kada turėjau apleisti brangią tėvynę, drauges, draugus.

Buvo gražus šeštadienio vakaras, mėnulis pilnu veidu žiūrėjo ir šypsojosi žemelei. Palangėj gelės – ramiai sapnavo. Sėdėjau viena sode, ir svajojau apie busimąją ateitį Kanadoj, nes jau turėjau rytojaus dieną išvaziuoti.

Tolumoje girdejosi jaunimo daina:

"Apleisi tėvynę ir mus,

Ieškosi sau laimės svetus."

Tai buvo tikrai skaudu tą vakarą, ašaros tryško iš akių, širdis paliko skausmu surakinta.

Štai, atėjo ir jis... Jis, kuriam turėjau tart paskutinį "sudie. Abiejų akyse pasriuvo ašaros, o ten dainos garsai nutruko, tylą ir tarp mūsų.

- Jau laikas atsisveikinti. - tariau jam. - Sudie, negi amžinai mes skiriamės?... Sugrįšiu gimtinei ir pas tave, lauk manęs.

Jis žiūrėjo į mane ir tarė:

- Visuomet atmink, brangioji, kad aš ir tėvynė - amžiais tavęs lauksime!

Palikau visus. Didžiulis laivas nešė mane tolyn nuo Lietu-

Montreal, rugsėjis-September 1942.

vos krantų... Kentėjau! Gal tikrai mano jaunutė širdelė jautė, kad negreit man teks sugrįsti.

Ir štai, vos spėjus pasiekti Kanadą, išgirštu skaudžią žinią: Lietuvos žemelę trypia raudoni maskoliai! Žudo nekaltus brolius, sesutes ir mylimus! Veža į Sibirą, tremia. Lietuvos žemelė - krauju nušlakstyta. Sutrypė jie mūsų gražią tėvynę, padarė jie ten asarų pakalnę.

Dėlko tu esi tokia nelaiminga mano tėvynė, kad ne tik rusai išžudė daugybę žmonių, bet dabar ir Hitleris žudo.

Brangioji tėvynė, pakelk savo kardą aukštyn, išvyk tuos visus kraujegerius ir būk laisva kaip buvai! Te vėl suskambės mūsų dainos po žaliuojančius laukus!

Nepasiduokim brangūs lietuviai, tiems, kurie nori mūsų tėvynę amžinai perduoti raudoniesiems! Dirbkime kiek galime, visi iš vieno, kad vėl matytume savo trispalvę vėliavą laisvai plevesuojant Gedemino kalne!

Lai gyvuoja Lietuva tėvynė mūsų!

* * * * *

LAISVŲ MINČIŲ AUDIMAS

Daug kas viliojo mane tėvynę apleisti:

Sapnai, žmonių kalbos, skelbimai,

Visi man kalbėjo, kad ten, toli...

Aš savo laimę tikrai rasiu!

Verkė sesutės mane apsikabinę,

Brolis susimąstęs tylėjo.

Prie namo beržas liūdnai sulingavo,

Draugės, draugai suvažiavo.

Nepriklausoma Lietuva

Aš su skausmu širdy stovėjau,

Mano akys ašarojo!

O muzika ten grojo...

Aš "sudie" tėvynei kuždėjau.

Ir štai, jūra nugalėta...

Kanada - antra tėvyne...

Širdy kančios susipynė -

Šioj kalboj neišauklėta!

Penkias dienas vežė traukinys,

I Saskatchewano tolius.

Aš maniau, kad kalinys

Esu be savo brolių.

O, kaip keista saulė leidos,

Dainų Lietuvos nebėr...

Išsigando mano veidas -

Ašarų prigeriau.

O Lietuva, manoji tėvyne,

Iš mano širdies tavęs niekas neišraus!

Dirbsiu, kentėsiu, ir...

Maldausiu tau ir sau - malonės dangaus.

Paulina Baltakytė

* * *

Montreal, rugsėjis-September 1942.

OMNIA VINCIT AMOR

Vakar naktį sapnavau aš, kad stovėjau jūros pakrantėj... budėjau atsiremęs būres savo laivo, kurs plaukė ieškoti aukso. Jo naujos spalvos drąsiai plevesavo stiebo viršūnėje ir aš žvalgiaus, kol nieko nebemačiau. Kada atsigrįžau, tu stovėjai greta manęs, tavo akys liepsnojo meile... ir aš pašaliniau tave. Tariau: -

- Palauk, kol laivas sugriš kupinas aukso.

Aš budėjau tamsoj tyliu troškimu, bet laivas neatplaukė iš horizonto. Kur nors, beribėj melynėje pievelėje, mano viltys skraidė. Tu iš ten ištiesei man savo rankas ir tarei:

- Kam laukti laivo sugrištant? Aš noriu tavęs, o ne aukso!

Aš dar kartą pašaliniau tave, ir tuėjai per smiltis patetiškai palenkusi pečius. Aš norėjau sekti tave, bet tuo tarpu pamaciau laivą. Jis plaukė ir liepsnojo baltai į saulėtekį po ilgos, tamsios nakties, ir aš saukiau tave grišti atgal, bet tu visėjai irėjai. Kaip nebūčiau saukęs, tu negirdėjai. Žinau, kad laive yra aukso ir brangakmenių ir silko ir visokių skanėsių, ir viskas tau... bet tu to nenori, tu nori vien manęs!

Aš dar kartą pažvelgiau į jūrą, ji buvo pilka, vandėnys šaltai daužėsi į krantą. Aš veltui klausiau tavo maldaujancio balso, o laivas vis arčiau ir arčiau plaukė, prikrautas skanėsiais ir aukso.

Jūrų paukščiai rėkė užkimusiomis gerklėmis, būriavos stiebo viršūnėje ir lakste aplinkui plevesuojancias spalvas; tačiau

mano akys nematė besiartinančio lobio. Mano sielos gilumoje virpėjo kartus, graužias skausmas. Aš prazudžiau tave; bet laivas plaukė į krantą.

Brangioji mano širdies meile, aš niekad nehubudau iš sapnų taip džiaugsmingai, kaip iš šio. Manyti, kad tu tiesei rankas į mane, o aš nusigrįžau! Aš tiesiau savašias į tave, ir tu nusigrįžai, bet tai tavo privilegija!

Tiesa, aš suprantu... tu negali manęs mylėti, bet atrodo, kad turėtum mylėti...

Šiandien aš patraukiau kamertonu per savo smuiko stygas, ir jos suvirpėjo atsakymą. Aš mėginau piana, – rezultatas tas pats. Aš griežiau vienintelę savo smuiko stygą, lyg vienodo tono vargonų vambzdžiu... ir liūdną, dusli gaida atsakė... Taigi, kodėl manė meile tau neturėtų pažadinti bent atgarsį tavo sirdy?

Jei galėčiau nugirsti silpniausį atsakantį toną, aš manau, kad vienintelė, pusiau tyli gaida banguotų manė sieloje, tarytum atskambanti simfonijos majestotybe.

* * *

PAKLYDAU ŠIRDIES VINGIUOS

Vl. P. M.

Žvaigždės liūdnos pabunda

Naktis gedulą ties, –

Iš tylaus manė skundo

Tu sirdingai juokies.

Būna naktys ruimingos

Būna lūkesčio daug, –

Paklydau širdies vingiuos

Ir tave suradau.

Pievom vasara rieda,

Žemei saulę palenks,

Nerandu tavo pėdų

Ant asfalto akmenų.

Mėnuo spinduliu baltu

Tau blakstienas palies, –

Iš šio skundo nekalto

Tu sirdingai juokies...

* * *

Montreal, rugsėjis–September 1942.

*.S491:reduced-3-413-2001-10-10